Թիւ 7777 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1911 ԿԻՐԱԿԻ 3 decembre 1911 № 7777 نومرو ۷۷۷۷ ۲۰ تشرین ثانی ۱۳۲۷ بازار

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
Կ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ - ԳԱԼԱԹԻԱ
آره‌ولك
یومی سیاسی غزته
مدیر مسئول وصاحب امتیاز ك. بویاجیان
درسعادت — غلطه
ابونه فیاتلری پوسته اجرتیله برابر ولایات
ایچون سنه‌لکی ۱۰۰ آلتی آیلغی ٥٤ غروشدر.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամս.
Գաւառներու համար	100	54
Արտասահման »	25	20 Ֆր.

نسخه‌سی ۱۰ پاره
10 ՓԱՐԱ

آره‌ولك
AREVELK

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ՝ Ե. ՕՏԵԱՆ

IMPREMERIE ARÉVELK FONDÉ EN 1883 بازار ایرتسندن ماعدا هر کون نشر اولنور.

Journal arménien
DIRECTEUR
K. BOYADJIAN
Cons/ples Galata

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ՆՈԹԵՐԸ

Ուրբաթ օրուան ազգային գաւեշտախաղին ամենէն զուարճալի մասն էր ապահովաբար Երուսաղէմի Պատրիարքացուներու մասին տրուած կարճ բայց ազդու կենսագրական նոթերը որոնց ընթերցումը լիաթոք քահքահներով թնդացուց ամբողջ սրահը։

Խեղկատակութիւնը, որ մեր Ազգային Ժողովի նիստերուն գլխաւոր հրապոյրն ու միանգամայն մեղմացուցիչ պարագան է, երբեք այս կատարելութեան չէր հասած։

Մէկիկ մէկիկ տեսանք Երուսաղէմի եօթը քանտիտաններու ամբողջ կեանքն ու գործունէութիւնը, քանի մը բառերու մէջ վերլուծուած, խտացած, ու հիմա շուարած մնացած ենք թէ այդ սահմանընտիր եկեղեցականներէն ո՞ւն տանք մեր քուէները։ Ինչպէ՞ս զոհել մին միւսին, երբ ամէնքն ալ, իրենց երկարամեայ մեղուաջան գործունէութեամբ ու օրինակելի կենցաղով յար և նման են իրարու, միեւնոյն արտին մէջ մշակուած ու միեւնոյն արեւովը ու ջուրով սնուցած զոյգ գդումներու պէս։

Այդ եօթը եպիսկոպոսներն ալ իրենց բոլոր կեանքին մէջ դարպասընկալութիւն կա՛մ կանանց խոստովանահայրութիւն, լուսահանութիւն կամ արանց խոստովանահայրութիւն, լուսարարութիւն կա՛մ ջահակալութիւն ըրեր են։

Ահա՛ եպիսկոպոս մը որ կիներու խոստովանահայր եղած է և ահա՛ ուրիշ մը որ էրիկ մարդոց մեղքերը լսած է. ինչպէ՞ս կարելի է այս երկուքին միջեւ ընտրութիւն մը ընել, մին առնել և միւսը թողուլ։

Ինչ առաւելութիւն ունի լուսահանութիւն ընող մը դարպասընկալէ մը. ու փոխադարձաբար։

Կրնա՞ք ձեր քուէն տալ լուսարարութիւն ընող եպիսկոպոսի մը ու զլա՛ն մերժել ջահակալութիւն ընողին։

Ո՞ր Սրբազնին, ո՞ր խղճահար աստուածաբան երեսփոխանը պիտի կրնայ այդ կենսագրական նոթերուն վրայ հիմնուելով՝ եօթը եպիսկոպոսներէն մին Պատրիարք ընտրել։

Ըստ իս, եպիսկոպոսներու այդ կենսաբանը աւելի լաւ կ'ընէր եթէ քիչ մըն ալ մեզ չահագրգռող տեղեկութիւններ տար ամէն մէկ պատրիարքացու միաբանի համար։ Օրինակի համար այս տեսակ, միտքերը լուսաբանող ծանօթութիւններ.

Ա. Սրբազան, տասներկու տարի դարպասընկալութիւն և տասնըվեց տարի ալ զեղծարարութիւն ըրած է։

Բ. Սրբազան քսան տարի լուսահանութիւն և երեսունըվեց տարի ալ անառակութիւն ըրած է։

Գ. Սրբազան քսաներկու տարի կանանց խոստովանութիւն և քսանըութը տարի ալ աւազակութիւն ըրած է։

Դ. Սրբազան քսաներկու տարի արանց խոստովանութիւն և նոյնչափ տարի ալ մատնութիւն և դաւաճանութիւն ըրած է.

Ե. Սրբազան վեց տարի լուսարարութիւն և երեսունըվեց տարի գողութիւն ըրած է. և ն.

Այս կերպով ազգային երեսփոխաններու գործը շատ կը դիւրանար, որովհետեւ շատ աւելի հեշտ է ընտրութիւն մը ընել զեղծարարի մը, անառակի մը, աւազակի մը, դաւաճանի մը կամ գողի մը միջեւ քան դարպասընկալի մը կամ լուսահանի մը միջեւ։

Մեր եկեղեցականներու ապագայ կենսագիրներէն կը խնդրեմ որ այս կէտը նկատի առնուի, եթէ այդ մասին Արիստակէս էֆ. Գասպարեան դիտողութիւն մը չունի և խնդիրը իրաւասութեան դիւանին յղելու պէտք չի կայ։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԷՋԵՐ

ՆԵՅԼԱ

Ա՜հ, Լէյլա՛.....

Քու բերնիդ մէջ երեք բան կայ. Պահրէյնի մարգարիտները, Թիպէթի այծին մուշկը, Շիրազի գինին։

Թիպէթի մուշկը քու շունչդ է, Շիրազի գինին քու լորձունքդ է, Պահրէյնի մարգարիտները քու ակռաներդ են։

Ա՜հ, Լէյլա՛...

Քու աչքերուդ մէջ երեք բան կայ. Հնդկաստանի սեւ ադամանդները, Լահորի մետաքսեայ կերպասները, Թուրի-Սինայի բոցերը։

Հնդկաստանի սեւ ադամանդները անոնց գոյնն են, հրաբուխին բոցերը անոնց փայլն են, Լահորի մետաքսեայ կերպասները անոնց հրապոյրն են։

Ա՜հ, Լէյլա՛...։

Քու սրտիդ մէջ երեք բան կայ. Բիրմանիոյ բոլոր իժերը, Պենկալի բոլոր մահացու սունկերը, Հնդկաստանի բոլոր թունաւոր ծաղիկները։

Իժերը քու մտածումներդ են, մահացու սունկերը քու համբոյրներդ են, թունաւոր ծաղիկները քու խոստովանութիւններդ են։

ՓԱՐԻԶԻ ԿԱՎՌՈՇԸ

Փարիզ տղեկ մը ունի եւ անտառը թռչուն մը ունի։ Այդ թռչունը ճնճղուկ կը կոչուի, այդ տղեկը կավռոշ կը կոչուի։

Այդ փոքրիկ էակը զուարթ է, ամեն օր կերակուր չունի, թատրոն կ'երթայ, երբ ուզէ ամեն իրիկուն, ո՛չ շապիկ ունի մարմինին վրայ, ո՛չ կօշիկ ոտքերուն վրայ, ո՛չ տանիք գլխուն վրայ։ Ճանճերուն կը նմանի, որոնք այս բաներէն ո՛չ մէկը ունին։ Եօթնէն տասներեք տարեկան կ'ըլլայ ան. խումբերով կ'ապրի. սալարկներուն վրայ կը թափառի, բացօթեայ տեղերը կը պառկի, հօրը հինցած մէկ տափատը կը հագնի որ մինչեւ գարշապարներէն վար կ'իջնէ. գլուխը կը դնէ ուրիշ հօր մը տուած գլխարկը, որուն ծայրը ականջները կ'անցնին, դեղին եզրով ձգափոկ մը ունի. կը վազէ, կանգ կ'առնէ. ողորմութիւն կը խնդրէ, ժամանակ կը վատնէ, ծխելով ծխափողներ կը սեւցնէ, դատապարտեալի մը պէս կը հայհոյէ, գինետունը կը յաճախէ, գողերը կը ճանչնայ, աղջիկներուն կը խօսի, խայտառակ երգեր կ'երգէ. բայց սրտին մէջ գէշութիւն չունի։ Որովհետեւ իր հոգիին մէջ մարգարիտ մը կայ, անմեղութիւնը, եւ մարգարիտները տիղմին մէջ չեն հալիր։ Որչափ ատեն որ մարդը տղայ է, Աստուած կ'ուզէ որ անմեղ ըլլայ ան։ Երբ հարցնէր մեծ քաղաքին թէ ի՞նչ է աս։ Պիտի պատասխանէր ան. «Զաւակս է»։

Թարգմ.
Մ. Գ. ՄՕԶԵԱՆ

(Հնդկական մատենագր.)

ԱԶԳ. ԳՈՐԾԵՐԸ
ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՄԷՋ

Մեր ճնշուած Վասպուրականի հայութիւնը չենք գիտեր մինչեւ ե՞րբ պիտի յարունակէ մնալ այսպէս անտէր անտիրական։ Իր ազգ. քաղաքական հանգամանքով ճնշող պատուհասները, քիւրտ աշիրէթները, բաւական չէին կարծես անոր ուժերը ջլատելու համար, հիմակ ալ գառան մորթով ծածկուած ուրիշ պատուհասներու հանդիպած ենք որոնք, իրենց տնընիկ հանգամանքովը աւելի վտանգաւոր են քան միւսները։ Այս մասին ամէն բողոք ու աղաղակ անլսելի մնացած են ցարդ Ազգ. Կեդր. իշխանութեանց մօտ։ Կարծես թէ Պատրիարքարանի համար Վան կամ Վասպուրական գոյութիւն չունին, կամ թէ ազգին խորթ զաւակները ըլլային։ Միթէ ինքնակոչ փրկիչներու «անեղ նէմիսիսը» այնքան խոր կերպով ազդած է ազգային իշխանութեանց վրայ....։ Այլապէս, ինչպէ՞ս բացատրել Պատրիարքարանի այսքան օտարոտի կամ անտարբեր վարմունքը մեր ազգ. գործերուն հանդէպ։ Ի՞նչ կը նշանակէ որ երեսփոխաններու, Թաղականութեանց ու Աղթամարի Թեմերէն եղած կրկնակի բողոքները տարիներէ ի վեր անհետեւանք կը մնան։ Ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ Աղթամար, որուն համար այնքան աղմուկ բարձրացաւ, ու եթէ չեմ սխալիր, որոշումներ ալ տրուեցան, այսօր նորէն միեւնոյն Իշխանին կը յանձնուի, ամբողջ Թեմերովը, այսպէս սրբագործելով բոլոր պատմութիւնը անլուր ոճիրներու, բարբարոսներէ իսկ չսպասուած թալանումներու, հայ աղջիկներու ու հարսներու բռնաբարումներու եայլն։

Ցանձին Սարաճեան Սրբազանի, Վանն իր լսածներուն վստահելով, պահ մը պաշտպան մը ունենալ կարծեց իր գործերուն, ազգ. հաստատութեանց ու պաշտօնեաներուն, որոնք նախորդ կառավարչական վարչութեան օրէն քայքայուած ու եղեռնի վրայ մնացած էին։ Դժբախտաբար, սակայն, Նորընտիր Առաջնորդը ոչ միայն չարդարացուց իր վրայ դրուած յոյսերը, այլ իր կուսակցական ու խտրական գործունէութեամբը, աստիճան մը եւս աւելցուց այդ վիճակը, պարզ գործիք դարձած որոշ մարդոց խմբակի մը ձեռքը։

Հոս հասնելու պէս, ամբաստանութեանց տակ գտնուող անդամներէ կազմուած ու այդ իսկ պատճառաւ Կեդր. Վարչութենէն չվաւերացուած Վարչութիւնը օրինաւոր նկատեց, ու օրինական թիւ չունեցող գաւառային ժողովներու նախագահեց։ Փոխանակ բողոքող Թաղականներու, երեսփոխաններու ու չէզոքներու, Գաւառ. Ժողովի կազմի ապօրինաւորութեան մասին ցուցուցած փաստերը, որոնք ապա իր քննութիւններովն ալ հաստատուեցան, իսկոյն հոգ. տեղեկագրելու, համերաշխութեան անուան տակ ամէն միջոց գործածեց այդ բողոքողներու միաբանութիւնը խափանելու։ Իր այս ձեռնարկներուն մէջ, սակայն, Սրբազանը անյաջող գտնուելով, և բողոքողներէ կազմած իր մէկ ժողովին մէջ ամենաբուռն յարձակումներու ենթարկուելէ յետոյ միայն յանձն առաւ տեղեկագրել անյաջող համերաշխութեան իր ջանքերը

سیاسیات عمومیه

ایران وچین

شرقك اسکی حکومتلری بولنان ایران وچین ممالکنده، شو صوك زمانلرده اوته‌دن بری انقلاب باتیردیلری یوكسلمکه باشلادی.

هرایکی مملکتده دخی واقع اولان حرکات اختلالیه هپ استبداد و ادارهٔ کیفیه علیهنده اولوب، من القدیم مستبد حکمدارلرك کیف وذوقلرینه بازیچه ایدلمش اولان خلقك طبقات مختلفه‌سی آرتق موجب ترقیٔ مملکت بولنان هردرلو انکشافاته سد چکن کبی اداره‌لره قارشی اظهار عداوت ایتمك اوزره اك مخاطره‌لی فداکارلقلری بیله کوزه آلمشلردر.

بالخاصه، چینده حقیقی برانقلابه قارشی حالت روحیه ایراندن پك فرقلی بولنمقده‌در.

بوکونه قدر چینده جریان ایدن وقایع اختلالیه اثنالرنده، مملکتی براوچورومه طوغرو سوروکله‌ین ادارهٔ مطلقه‌دن استخلاص ایتمك ایچون جهد وغیرتده بولنانلره خلق طرفندن پك آز مستثنالردن بشقه مؤثر ومهم هیچ برحرکت دشمنانه‌ده بولنلمامشدر.

بالعکس چین اهالیسی مملکتده انقلاب قبوللرینی آچه‌رق، یکی بردور مسعود کتیره‌جك اولان جمهوریت طرفدارلرینه فوق‌العاده برتوجه کوسترمکده‌در.

ایرانده ایسه بو حالت روحیه‌نك تماميله عکسی اوله‌رق، مستبد محمد شاهك افکار واحوالنی سلامت مملکته ترجیح وحتی بو بابده قانلی ومخرب وقایعدن اجتناب ایتمه‌ین برطاقم صنوف اهالی موجوددر.

ایرانده حکومت و امور دولتی هرج ومرج ایده‌جك درجه‌ده وخیم بولنان شو جهالت غوغالرینك نه کبی نتیجه‌لر وجوده کتیردیکنی‌ده نظر تدقیقه آلالم:

معلومدرکه روسیه بوکون ایران حدودینی کچه‌رك، اهمیتسز برمسئله‌دن نقطهٔ عزیمتنی باشلایان براختلافی ایران حسابنه اوله‌رق، کندندن طرفه حل ایتمکه غیرت کوستروب، بو وسیله ایله روسیه قارشوسنده مدافعه‌دن عاجز بولنان سفیل برمملکتدن برقاچ ولایت ضبط واستیلا ایده‌جکدر.

ایران ایله محاربه‌یه طوتیلوب، اوراده اهالی وحکومت آره‌سنده جایکیر اولان قارغشه‌لق ومبهمیتدن مستفید اولمغه وسیله‌جو بولنان روسیه رجال سیاسیه‌سی شمدی آرتق آرادیغی فرصتی بولدیغندن طولایی فوق‌العاده بر انشراح حس ایتسون!

روسیه بالطبع قارشوسنه ژاپونیا کبی چتین بر حکومت چیقه‌جغنی مأمول ایتمه‌یوب، مناسب کوردیکی کبی ایران حدودلرندن ایچری اجرای فعالیت ایتمکده تردد کوسترمیه‌جکدر. فقط حقیقت نامنه اعتراف ایتمکه مجبورزکه روسیه بر دور انقلاب کچیرمکه غیرت ایتمکده اولان بر مملکت اوزرینه هجوم ایده‌رك، طوغرولق ایله قابل تجویز برحرکتده بولنمیور.

چینده ایسه انقلاب طرفدارلری، مطلقا اجانبك کندیلرینی برطاقم صعوبتلره دوچار ایده‌جکنی نظر اعتباره آله‌رق، اول امرده چینده وبالخاصه وقایع اختلالیه‌نك وقوعبولدیغی محلده، اونلرك ممثللرینی هردرلو مخاطره‌لردن مدافعه ایتمکی کندیلرینه اك برنجی وظیفه عد ایتمشلردر.

رؤسای انقلاب طرفندن اجانبك تأمین حقوقی طولاییسیله اتخاذ قلنان شو تدابیره قارشی‌ده بالطبع بوکا برمقابله اولمق اوزره اونلرك دخی امور ادارهٔ داخلیه‌لرینه هیچ بر وسیله ایله مداخله ایتمه‌لرینی طلب ایتمکده‌درلر.

چین احوالنك بدایت ظهورندن بوکونه قدر کوسترمش اولدیغی صفحه‌لرده کوزه چارپاجق برجهت مهمه وارایسه اوده پرستشکاران مطلقیتك متصل منهزم ومغلوب اولدقلریدر، بناءً علیه ممالك چینده جریان ایتمکده اولان شو وقایع اوراده منتظم بر اداره‌نك حصوله کلمه‌سنه ونهایت اعصار عتیقه‌دنبرو وجسامت وکثرت نفوسیله متناسب بر تشکیلاتی بولنمیان عرق اصفرك، کندی استقبالی خصوصنده بیوك امیدلر وجوده کتیرمش اولدیغنه براهین حقیقیه تشکیل ایده‌بیلیر.

ایرانده ایسه جریان احوالك ماهیتی تعیین ایتمك ایچون هر حالده روسلرك فعالیتی نه کبی برنتیجه‌یه منجر اوله‌جغنی بکلمك لازم کلیر.

آ. قسطانیان

---

(۱۹۸)

عبدالحمید و شرلوق هولمس

اوچنجی قسم

سقوطه طوغرو

آلتنجی فصل

طوزاق

— پاشا حضرتلری، یازیق که شمدی‌یه قدر بورالردن چوق اوزاغه کیتمشلردر، چونکه بورادن قاچدقلرینه ایکی ساعت اولیور.

عثمان آغا تفنکجی باشی‌یه شو سوزلری سویله‌دکدن صوکره قپوجی‌یه دونه‌رك:

— مصطفی اویله دکلی؟ دیو صوردی

قپوجی جواباً:

— اوت! طوغرودر بلکه‌ده ایکی ساعتدن زیاده...

بالتدریج حرصی آرتقده اولان طاهر پاشا:

— واقع اولانلری تفصیلاتیله تعریف ایدیکز بقالم دیدیکنده قپوجی جواباً:

— پاشا حضرتلری ذات دولتلرینك عزیمتنی متعاقب، ضیا پاشا کندیسیله برابر باغچه‌ده برکره طولاشمه‌مزی امر ایتدی وطولاشدقدن صوکره کوشکه کلوب برلکده ایچرویه کیردك، بوراده عثمان آغایه قارشو کلدیکمزده ضیا پاشا اوکا شویله‌جه سویله‌دی، «بوکیجه حقی ایکی فرار ایتدیرمك اوزره کوشك اوزرینه برهجوم اجرا ایدیله‌جك، بز اولندن بو بابده معلومات لازمه‌یی اله کچیرمکه موفق اولدیغمزدن اشبو هجومی منع ومتجاسرلرینی دردست ایده‌بیله‌جکنی طاهر پاشا سرای تفنکجیلرندن برایکی مفرزه کتیرمك اوزره شمدی کیتمشدر، بن دخی برابر برقاچ دانه سیویل پولیسلر کتیرمشمدر، بردنبره بر طوزاغه دوشمه‌مك اوزره اونلر شمدی کلوب بوراده اجرای ترصد ایده‌جکلردر.

طاهر پاشا کله‌نه قدر امرلریمه اطاعت ایتملی‌سکز، ذاتاً مومی الیه دخی کیتمزدن اول بویله‌جه امر ویرمشدر» دیدی وصوکره بکا دونوب:

— اویله دکلی؟ دیدیکنده، بن دخی:

— اوت! طاهر پاشا کیدر ایکن بویله امر ویرمشدر، دیو جواب ویردم، بونك اوزرینه عثمان آغا ویره‌جك امرلری نقطه‌سی نقطه‌سنه اجرا ایده‌جکنی سویله‌دی. ضیا پاشا بو سوزلره شونی‌ده علاوه ایتدی.

« بن شمدی پولیس مأمورلرینی کتیرمکه کیده‌جکم، سز دقتله وظیفه‌کزی اجرا ایدوب، زیاده‌سیله حفظ وترصد ایدیکز شاید برخطا ایده‌جك اولور ایسه‌کز صوکره اللمدن یقه‌نی قورتاره‌ماسکز دیدی وبونی متعاقب بالخاصه بکا شویله‌جه برتنبیه ویردی.

« سن همان باغچه قپوسنه کیت! وایچرویه کیم اولور ایسه اولسون کیرمکه مساعده ایتمه » دیه‌رك، ضیا پاشا کیتدی.

برهجوم حقنده‌کی سوزلری بزی ایچه برخلجان وتلاشه دوچار ایتدی.

بویله بروقعه‌یی هیچ فکریمزدن بیله کچیرمدیکمز حالده اولندن هجوم حقنده خبر آلنوب، بو بابده تدارکات لازمه‌نك اتخاذ ایدلمکده اولدیغنی کوروب حق تعالی حضرتلرینه شکر ایدیوردق چونکه بونکله بزدخی بیوك برمسئولیتدن وارسته اوله‌جقدق.

ضیا پاشانك ویرمش اولدیغی امر اوزرینه بن همان وظیفه‌می اجرا ایتمك اوزره دمیرقپونك یانینه کیتدم.

برچاریك صوکره، ضیا پاشا بش کیشی‌نك رفاقتیله عودت ایتدی.

ذهنمده بونلرك سیویل پولیس مأمورلری اولدیغی دوشونه‌رك بلا تردد قپویی آچدم، ایچری کیردکلرندن صوکره، بن قپویی تکرار کلیدلمك ایچون مشغول اولدیغم حالده بشی بردن اوزریمه هجوم ایده‌رك، بریسی هیچ وقت غائب ایتمه‌یوب، باغیرمایه‌یم دیو آغزیمه برمندیل طیقادی دیکرلری ایسه ایپلر ایله قوللریمی و آیاقلریمی باغلادیلر. بتون بونلر اوقدر سریع برصورتده اجرا اولندی‌که نه سس چیقاره‌بیلدم نه‌ده محافظهٔ نفس ایچون برتشبثده بولنمغه موفق اولابیلدم:

بنی اویجه باغلادقدن صوکره اللرمدن آیاقلرمدن طوتوب، باغچه‌یه عائد آلات وادواتك قولبه‌سنه کتیره‌رك، دیکر بر بز پارچه‌سی ایله برشی کوره‌میه‌یم دیو کوزلریمی‌ده باغلایه‌رق، کیتدیلر... ایشته بنم بتون بیلدکلرم بوندن عبارتدر.

اشبو حکایه نهایت بولدیغنده:

عثمان آغا طاهر پاشایه خطاباً:

— پاشا حضرتلری قالانی بن سویله‌یم دیدی.

طاهر پاشا حرصندن دیشلرینی صیقه‌رق:

— سویله بقالم!

— بن باغچه‌ده اولانلردن هیچ خبردار دکل ایدم و آرقه‌داشلریمز ایله برابر صالونده اوطورمش ضیا پاشانك وخیم اعترافاتندن بحث ایدییوردق، بردنبره قپو اوریلوب، ضیا پاشا کوروندی وبکا خطاب ایده‌رك:

— برآز بنمله برابر کل دیو امر ایتدی. بن دخی همان یانینه کیتدیکمده بکا شویله‌جه سویله‌دی:

— سنکله باغچه‌ده آدملریمزی نره‌یه صالایه‌جغمزی تعیین ایتمك اوزره، باغچه‌یی بردفعه کوزدن کچیره‌لم دیدیکنده بن دخی جواباً:

— پك اعلا! امرلریکزه اطاعت ایتمکه حاضرم دیو مقابله ایتدم.

ضیا پاشا کیده‌جکمز زمان بکا توجیه خطاب ایده‌رك:

— آرقه‌داشلریکزه بورادن طیشاری چیقمایوب، قپویی دائما قپالی طوتمالرینه دائر اوامر لازمه‌یی ویریکز، دیدی وبنده اویله‌جه آرقه‌داشلریمه تکرار ایلدم.

(مابعدی صالی صباح)

استخراجاً طبعی ممنوعدر

եթէ իբրեւ հիմ ունենային ազգօգուտ նկատումներ, բան մը պիտի չունենայինք ըսելիք այդ մասին, բայց դժբախտաբար Սարաճեան Սրբազան իր ամէն գործերու մէջ որոշ խմբակի մարդոց դիտումները կը դնէ։

Իր խելառ գործունէութեամբը ամբողջ Մուշ տակն ու վրայ ընող Գարմէնը 80 լիրայով Թեմական տեսուչ կը կարգէ, Սարգիս (Աղթամարի շրջանի կուսակցական պրօպականտիսթ) Աղթամարի տեսչութեան պաշտօնին կ'արժանանայ, իսկ համբաւաւոր Իշխան ալ, լռ՛ւ մէկ ըրէք··· վանօրէից ընդհանուր տեսուչ կանուանուի։ (Անշուշտ գիւղացւոց ու վանօրէից ոսկիներուն ո՛ւր տեղուանք պահուած ըլլալու մանրամասնութիւնը նկատի ունենալով···)։

Վերջի Համերաշխութեան ժողովին մէջ, բողոքող երեսփոխաններու մէկի հարցման թէ Իշխանը վանքեր կողոպտողի ամբաստանութեան տակ կը գտնուի, ինչպէս նորէն անոր պաշտօնը յանձնէք», Սրբազանը սա պատասխանը կուտայ. «Այդ մարդը գիւղացիներուն վրայ ազդեցութիւն ունի, և կրնայ Առաջնորդարանի» հասոյթը աւելցնել, այդ նկատումով զինք այդ պաշտօնին կոչեցի»։ Չէ՛ք գիտեր որ եթէ Զաքրճային ալ խոստանար Երուսաղէմի հասոյթները աւելցնել, զինքը Պատրիարք պիտի ընտրէին։

Այս ուրիշ հարցման մը թէ ինչ միջոցներով ձեռք բերուած է այդ ազդեցութիւնը, Սարաճեան կը պատասխանէ. «Ժամանակին անոնք ժողովուրդը բռնապետութեան ու կեղեքումի դէմ պաշտպանած ըլլալնուն համար այդ ազդեցութեանը արժանացեր են»։

Աւելորդ կը համարիմ մի առ մի հոս թուել այն բազմաթիւ փաստերը թէ այդ կարգի գործիչներ ոչ թէ ժողովուրդը պաշտպանած՝ հապա իրենք իսկ եղած են անոր պատուհասը։

Հոս կը բաւականանամ միայն անոնցմէ մէկ քանին յիշելով, ընթերցողին թողլով դատաստան մը ընել թէ արդա՞ր է այդպիսիներուն ազգային ոևէ գործ վստահիլ։

Աղթամարի թեմերէն Նարեկ, Արբրտան վանք, Ուրանց, Խիզնա Ս. Խաչ, Ս. Թումէն, Նաւապայծառ վանք, Ս. Սահակ, Կարմրակ. Նոր գիւղի Ս. Գէորգ, Փիւթիկին, Զաղար Ս. Նշան, Սիւտկու վանք, Անգղա վ-նք և դեռ ուրիշ մօտ 30 վանքեր Իշխանին ու իր սուրդասեալներու կողմէն կը շահագործուին։ Անոնցմէ ոմանք իրենց հակառակորդ եղող անձանց ձեռքէն առնուած և 20—15 ոսկի պակասով «իրենց մարդոց» կապալի տրուած է, և եթէ 15 ոսկիով տրուած վանքը 40 ոսկիով ալ պահանջող ըլլայ, եթէ ուզողը Դաշնակցական չէ, չեն տար։ Իշխանը այս վանքերուն մէջն է զետեղած իր հաւատարիմ հայդուկները, որոնց երէկուայ աղքատութիւնը պատճառ մը չէ որ այսօր շէնք շնորք հարուստներ չըլլան։ Տարակոյս չկայ որ այս գործիչներու քաղած հասոյթներուն տոկոսո՛վն է որ Իշխանն ալ 1— 1ու կէս ոսկի ծախսելով անուան համապատասխան շուքովը փառաւորապէս կ'ապրի։

Սարաճեան Սրբազանէ լիազօրութիւն ստանալէ յետոյ Կարճկան կ'երթայ ու առանց հոս կամ տեղւոյն մէջ յայտարարելու թէ վանքեր կան կապալի տրուելիք, Գոմաց Ս. Գէորգ և Ս. Յակոբայ վանքերը կապալի տուաւ Յովսէփ և Վարդան անուն ծանօթ Դաշնակցականներու, 5 տարի պայմանաժամով տարեկան 135 ոսկի վարձքով։ Վանքին մէջ կը գտնուի 100 չափ ցորեն, 150 ոչխար, 5 հատ էգ, 9 կով, 16 եզ, 24 չափ ցանուած ցորեն։ Այս ամէնը, որ 500 ոսկիէ աւելի կ'արժեն, առանց շահի միայն 5 տարի վերջ ստանալու պայմանաւ կը յանձնուին, մինչդեռ անոնք առանձին ո՞րու քով ալ ըլլան տարեկան 50-60 ոսկի շահ կը բերեն։

Կողոպուտի ուրիշ ձեւ մը։ Գոմաց վանքն առնող Դաշնակցական Վարդան ամիս մը առաջ 17 ոսկիով վանքին ձի մը կը ծախէ։ Իշխան հոն հասնելուն՝ միեւնոյն ձին իրեն ծախողին ետ կուտայ 10 ոսկիով։

Սակայն ես մոռցայ ըսել, թէ վերոյիշեալ երկու վանքերը 180 ոսկիով վարձելու կը խոստանար բ՛էկ քաղաքացի բայց գործով այդ կողմերը տեղափոխուած Սինեքերիմ անուն անձ մը, բայց պարո՛ն «յորովայնէ ընտրեալներու» դասուն չպատկանելուն համար, չի յաջողիր այդ վանքերը վարձել։ Այսպիսով կը տեսնուի թէ միայն այս երկու վանքերը տարեկան 45 ու 5 տարին 225 ոսկի վնասով կը յանձնուին անոնց որոնք Դաշնակցութեան աւազանին մէջ մկրտուած են։ Այսպիսի մատակարարութեամբ է որ Սարաճեան Սրբազան իր Առաջնորդարանին հասոյթները պիտի աւելցնէ։

Հիմա տեսնենք թէ այդ յեղափոխական գործիչներ ի՛նչ միջոցներով ազդեցութիւն են ձեռք բերեր գիւղացիներու վրայ։

Անկէ երկու տարի առաջ Դաշնակցականներ Խորգոմի եկեղեցիի ցորենը բռնի տանիլ փորձեցին։ Գիւղացիք, սակայն, Սողոմոն Տ. Յարութիւնեանի առաջնորդութեամբ ընդդիմացան ու չտուին։ Հերոսները հոն կին մը և մարդ մը վիրաւորելէ յետոյ ձեռնունայն ետ դարձան։ Խնդիրը կառավարութեան հասաւ, ուր մնաց մինչեւ օրերս։

Անցեալները ծանօթ Գարմէնը նոյն գիւղին անցած ժամանակ կը հրամայէ (անոնք յանձնարարել չեն սիրեր, «իշխան»աբար կը հրամայեն) այդ ցորենի գործը կարգադրել շուտով։ Շօթթիօս յիշեալ Սողոմոն Իշխանի—Գոմ գիւղ իր բարեկամը— —տունը ուր կը գտնուի նաև Գարմէնի մայրը, ընկերներով նստած տանն, լուր կը ստանայ թէ դրան վրայ զինուած Ողջի Հայեր կան, որոնք եկեւմուտքը կ'արգիլեն։ Սողոմոնի խորհուրդով ներս կը կանչուին։ 12 հոգի են, բոլորն ալ զինուած, իբր խմբապետ ունենալով Միհրան (Լաթօ) անուն անձ մը որուն համար կ'ըսեն թէ իր գիւղի մէջ ընտանիք մը սրէ անցուցած է «դաւաճան էք» ըսելով, և ատոր համար ալ փախստական է այժմ։ Այս պարոնը ներկաներուն անունները կը հարցնէ, և ահա կը լսէ, կը յարձակի խո·կ։ Վերջինս ատրճանակի դիմում ըրած պարագային Լաթօն ընկերներուն կը հրամայէ։ 12ն միասին կը յարձակին և ուժաթափ ընելու ատրճան կը ծեծեն Սողոմոնը։ Ատրճանակը կը գրաւեն, ապա կը միջամտէ Գարմէնի մայրը «իմ Գարմէնի խաթրը ըրէք» ըսելով, որուն կը պատասխանուի թէ «մենք ալ Գարմէնի հրամանով սպանել կ'ընենք»։ Այս Լաթօն խօսքը Սողոմոնին ուղղելով. «Ատիկա՛, կ'ըսէ, անցեալ տարուան յանցանքիդ համար Կոմիտէի հրամանով 5 ոսկի պիտի վճարես՝ եթէ ոչ պիտի սպաննուիս։ Սողոմէն երբ կը յայտնէ թէ չունի, տան տիկին, «իմ ծակտիս ոսկիներ կուտամ» ըսելով մէջ կը մտնէ։ «Ո՛չ, կը պատասխանէ յիշեալը. ստ. ոսկի առնել որոշուած է» (տան տիկնոջը դարդեղէն եղած է). վերջապէս գիւղին քահանան ու ռէսը գիւղէն կը հանգանակեն ու կը բերեն յանձնելու, բայց պարոնը կը հրամայէ թէ Սողոմոնին պիտի տան և ապա Սողոմոնը իրեն, ու վերջապէս կ'առնէ։ Վերջը յայտարարելով հրապարակաւ գիւղացիներուն թէ Սարգիս պիտի գայ իրմէ վերջ, կը հրամայէ կազմակերպուիլ, ու կը հեռանայ։ Ես այս բոլորը մանրամասնօրէն պարզեցի, նկատել տալու համար ազգ. իշխանութեանց թէ ինչպիսի գործիչներու հետ է որ համաձայնութեան կուգայ իրենց ներկայացուցիչը, այսինքն Առաջնորդ Սարաճեան Սրբազան։

Այս խնդիրը Սահմ. Ռամկ. դիւանի կողմէ Սարաճեանին յանձնուեցաւ, որ «Ես չեմ խառնուիր» ըսելով վրայէն ձգեց։ Այժմ Իթթիհատ-Հնչակեան մէջ կուսակցական ատեանի մը յանձնուած է, որմէ եթէ բաւականութիւն չստանայ, Սողոմոն կառավարութեան պիտի դիմէ։

Ռամկավարներու կողմէ գրուած է նաև Դաշնակցականներու և բաւարարութիւն պահանջուած, հակառակ պարագային Սողոմոնի կեանքի պատասխանատուութիւնը իրենց ձգելով։

Նմանօրինակ դէպքեր պատահած են նաև Աղչավերան և Գերթ գիւղերու մէջ, անոնք նոյնպէս բողոքելու կը պատրաստուին։

Ահա Սարաճեանի երեւակայած բռնապետներու դէմ ժողովուրդը պաշտպանողներուն գործունէութիւնը։ Այժմ թո՛ղ ան Առաջնորդարանի հասոյթն աւելցնելու խոստումով համագործակցի այսպիսիներու հետ, թո՛ղ ազգային իշխանութիւններն ալ այս ամէնը լսեն ու լռեն, մենք շուտով թերեւս ըսելիքներ կ'ունենանք իրենց։

ԻՐԱԶԵԿ
Վան

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՏԱԳՆԱՊԱԼԻՑ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՌՈՒՍԵՐԸ ԹԷՀՐԱՆԻ ՎՐԱՅ ԿԸ ՔԱԼԵՆ

ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԹԷՀՐԱՆԻ ՄԷՋ

Երէկ ցերեկ հասած հեռագրական վերջին լուրերը ցոյց կուտան թէ Պարսկաստան ծանր ճգնաժամու մը մէջ կը գտնուի ու իր անկախութիւնը վերահաս վտանգի մը մատնուած է ռուսական պահանջքին և ներքին յարաճուն խռովութեանց պատճառաւ։ Եթէ երբեք պարսիկ կառավարութիւնը տեղի չտայ կամ օտար միջամտութեամբ մը խնդիրը չկարգադրուի, Պարսկաստան ալ Մարոքի պէս իր քաղաքական գոյութիւնը պիտի կորսնցնէ քիչ ատենէն։

⁂ Բեդերսպուրկի գործակալութեան կողմէ հաղորդուած հեռագրի մը համաձայն, անցեալ ուրբաթ օր, կէս օրին, պարսիկ կառավարութիւնը ռուս դեսպանատան զեկուցած է թէ Երեսփ. Ժողովը կը մերժէ զոհացում տալ ռուսական պահանջումներուն։ Հետեւաբար ռուս կառավարութիւնը հրաման տուած է որ Ռեշթի մէջ համախմբուած ռուսական զինուորները Թէհրանի վրայ քալեն։

⁂ Ռէօթէրի հեռագիր մը կ'ըսէ թէ պարսիկ կառավարութիւնը անգլիական կառավարութենէն խնդրած է միջնորդել ռուս կառավարութեան մօտ, որպէս զի իր վերջնագրին պայմանաժամը երկարաձգէ, որով Ռուսիա կը պահանջէ երկու երկիրներուն միջեւ առկախ գտնուող բոլոր խնդիրներուն լուծումը։ Բայց Ռուսիա մերժած է վերջնագրին երկարաձգումը և Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար, Սըր Էտուարտ Կրէյ Թէհրանի անգլիական դեսպանատան յանձնարարած է պարսիկ կառավարութեան խորհուրդ տալու որ ռուսական պահանջումներուն զոհացում տրուի։

⁂ Թէհրանէն հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ ֆէտայիներու խումբ մը նախորդ երեկոյ Նուսր-էս-Սալթանէի վրայ յարձակելով թեթեւօրէն վիրաւորած է զայն։ Ալար-էտ-Տէօվլէ անցեալ ուրբաթ օր սպաննուած է երբ բնակարանէն դուրս կ'ելլեր։ Ալար-էտ-Տէօվլէի վրայ սա ամբաստանութիւնը կը ծանրանար թէ գահընկէց Շահին վերադարձը դիւրացնելու աշխատած էր։

⁂ Պարսիկ յեղափոխական Քոմիթէն որոշած է ուժգնօրէն դիմադրել ռուսական պահանջումներուն։ Խնամակալը կը մերժէ արտաքին գործոց նախարարին հրաժարականը, որ Երեսփ. Ժողովին կողմէ ռուսական պահանջումները միաձայնութեամբ մերժուելուն հետեւանքով պաշտօնէ քաշուած է։ Նախորդ Շահին կուսակիցները կը ջանան խառնակութիւն հանել։ Կացութիւնը խիստ ծանր է։

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԹՈՒՐՔԵՒԻՏԱԼԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Մէկ քանի օրէ ի վեր ձեռնհաս պաշտօնատուները ոևէ ուշագրաւ լուր չեն ստացած պատերազմական գործողութեանց մասին։ Իտալացիները ամէն ճիգ կը թափեն Տրիպոլիսի ներսերը յառաջանալու համար և յաջողած են քանի մը ռազմագիտական կէտեր գրաւել, բայց միշտ կը նեղուին թուրքեւարաբ պատերազմիկներու յարձակումներէն։ Գալով Տարտանէլի պաշարման, ոևէ նոր լուր չկայ։ Իտալիա առայժմ ետ կեցած է իր ծրագրէն, թերեւս պատեհ առիթի մը սպասելով։

⁂ Սթէֆանի գործակալութիւնը Մառուպէն սա հեռագիրը ստացած է նոյեմ. 30 թուով.— Վերջին օրերս ստոյգ աղբիւրէ լուր առինք թէ թրքական կարեւոր ուժեր կը համախմբուէին Շէյխ-Սաիտի մէջ, Ափրիկէի իտալական ծովեզերքին վրայ յարձակում գործելով Ասապ կամ Ռէհէյթա ցամաք ելլելու համար, իսկ եթէ այդ տեղերը ամրացուած էին, Պումէյրա կամ Գալիլա։ Այդ նպատակաւ շատ մը նաւեր կը համախմբուէին Շէյխ-Սաիտի մէջ, զինուորները Պապ-էլ-Մանտէպի նեղուցէն անցընելու համար։ Անկէ զատ, թրքական ուրիշ ուժեր ալ տեղաւորուած էին Մօքքայի և Հոտէյտայի մէջ։ Այդ ուժերը 5000 հոգիէ կը բաղկանային քանի մը լեռնային թնդանօթներով։ 3000 հոգի համախմբուած էին Շէյխ-Սաիտի մէջ, որուն բարձունքներուն վրայ քանի մը խոշոր թնդանօթներ զետեղուած էին։ Այդ սպառնալիքին վերջ տալու համար, որոշուեցաւ նաւային գործողութիւն կատարել արաբական ծովեզերքին վրայ։ Այդ գործողութիւնը նոյեմ. 22էն 26 ընդհատուեցաւ, անգլիացի վեհապետներուն յարգանք ընծայելու համար, որոնք Կարմիր ծովէն կ'անցնէին, Հնդկաստան երթալու համար։ Այդ միջոցին մեր տեղեկատուները զեկուցին թէ Թաիֆի կառավարիչը հեռագրական հրահանգներ խնդրած ըլլալով հրաման ստացած էր պատրաստ գտնուելու։ Հետեւաբար ամէն ինչ ցոյց կուտար թէ իսլամական տօներէն յետոյ գործողութիւն մը պիտի կատարուէր մեր ծովեզերքին վրայ։ Ուստի մեր մարտանաւերը հրաման ստացան այդ գործողութեան առաջքը առնելու, ի դերեւ հանելով Թուրքերուն ծրագրը։ Հոս տակաւին տեղեկութիւն չէ առնուած թէ արաբական ծովեզերքը ռմբակոծուա՞ծ է, ուր թրքական ուժերը համախմբուած են։ Եթէ ռմբակոծումը արդէն իսկ չէ սկսած, մօտալուտ է։

⁂ Թրքական աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ իտալական նաւատորմը Շէյխ Սաիտը և Մօքքան ռմբակոծելով մեծ վնաս չէ հասցուցած։ Նաւատորմը ռմբակոծութենէն յետոյ հեռացած է։ Շրջականներու արաբ ցեղեր լսելով որ Իտալացիները յարձակում գործած են այդ չամրացուած դիրքեր ու վրայ, հակառակ միջազգային օրէնքին, իսկոյն Շէյխ-Սաիտ փութացած են։ Շէյխեր և ցեղապետներ պատերազմիկներու մեծ ուժ մը համախմբած են Շէյխ-Սաիտի մէջ։ Սակայն Իտալացիները զօրք չհանելուն համար, ընդհարում առաջ եկած չէ։ Շէյխ-Սաիտ կարեւոր դիրք մըն է Եէմէնի ծովեզերքը։ Հոն կը գտնուին օսմ. հեռագրատունը ու Եէմէնի հետ հաղորդակցող օսմ. ու անգլ. հեռագրապարանները։

⁂ Սթէֆանի գործակալութիւնը սա հեռագիրը ստացած է Տրիպոլսէն, դեկտ. 1 թուով.— Թշնամին հրացանաձգութիւն և թնդանօթաձգութիւն կատարեց իտալական Բարքենեն Թօրբիլանաւին վրայ, Զէվարայի մօտ։ Այս յարձակումէն յետոյ Թօրբիլանաւը ուժգնօրէն ռմբակոծեց Զէվարան, թշնամին հարկադրելով որ դադրեցնէ կրակը։ Պէնկազիէն նոր լուր չկայ։

⁂ Օսմ. կառավարութիւնը առջի օր շրջաբերական մը ուղղելով մեծ տէրութեանց, բողոքած է անպաշտպան նաւահանգիստներու ռմբակոծման դէմ։ Այդ ծանուցագրով Բ. Դուռը զեկուցած է որ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ Տարտանէլի պաշտպանութեան մասին և թէ 1871ի պայմանագրութեան բռնաբարման պատասխանատուութիւնը Իտալիոյ վրայ պիտի իյնայ։

⁂ Տրիպոլսի իտալական ընդհ. սպայակոյտը որոշած է կատարելապէս ամրացնելէ յետոյ նոր գրաւած դիրքերը, յառաջխաղացման ձեռնարկել ովասիսին մէջ։

⁂ Մալթայէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ նոյեմբ. 30ին Իտալացիները Մսրիի և Հէնիի կողմերը ետ մղած են Թուրքերու և Արաբներու կողմէ եղած բուռն յարձակումները։ Հոմսի մէջ յարձակման մը ատեն Իտալացիները ստիպուած են նահանջել։ Թշնամիին կորուստը յայտնի չէ։

⁂ Հռոմէն քաշուած հեռագիր մը կը հաւաստէ թէ զօրավար Ֆրուկոնիի յառաջխաղաց շարժումը կատարելապէս յաջողած ըլլալով մօտերս նաւային գործողութեան պիտի ձեռնարկուի Եգէականի մէջ։

⁂ Պէնկազիէն կը հեռագրեն թէ Իտալացիները չեն յաջողած ետ առնել իրենց յառաջապահներէն 500 մէթր հեռու գտնուող երկու զօրաւոր դիրքեր։ Յարձակումը սաստիկ եղած է և Իտալացիները ծանր կորուստներ ունենալով երկու թնդանօթներ և ռազմամթերք ձգած են։

⁂ Իտալացի զինուորներուն առողջական վիճակը գէշ է։ Տրիպոլսի երեք հիւանդանոցներուն մէջ 200 հիւանդ կը գտնուի և անոնց թիւը հետզհետէ կ'աւելնայ։ Իտալացիները առողջապահական միջոցներ ի գործ չեն դներ։

⁂ Համիտիէ յածանաւը Տալրոս է գացած է քանի մը օր առաջ։

⁂ Նարոլիէն դէպի Պէնկազի ճամբայ հանուած են ալպեան մէկ զօրագունդ և չորս լեռնային հրետանի։ Պէնկազիի մէջ համախմբուած իտալական զինուորներուն թիւը 40,000ի կը հասնի։

⁂ Կ'ըսուի թէ Նախարարաց Խորհուրդի այսօրուան նիստին մէջ [illegible] պիտի առաջարկէ իտալահպատակներուն վտարումը։

⁂ Տրիպոլսէն դեկտ. 1 թուով կը հեռագրեն թէ իտալական երկու գումարտակներ հետազօտութիւն կատարած ատեննին բուռն յարձակում մը կրած են։ Թուրք կանոնաւոր զինուորներ 800 մեթր երկարութեան վրայ տարածուած խրամատներուն ետեւէն հրացան ու թնդանօթ արձակած են թշնամիին վրայ։ Իտալացիները ծանր կորուստներ կրելով ստիպուած են նահանջել։

⁂ Բարիզէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Իտալիա իր նաւային գործողութիւնը ուշացուցած էր Կարմիր ծովուն մէջ, Անգլիոյ թագաւորը և թագուհին հոնկէ անցնելուն պատճառաւ։ Իտալացիները կը յայտարարեն թէ այդ գործողութիւնը կատարելու պէտք տեսած էին, որովհետեւ Թուրքերը կը պատրաստուէին զօրք հանել Էրիթրէ։ Թան Իտալիոյ անկեղծութիւնը ընդունելով հանդերձ կ'ըսէ թէ Շէյխ-Սաիտի ռմբակոծումը միջազգային իրաւունքի խնդիր մը կը յարուցանէ, նկատելով որ Ֆրանսա իրաւունքներ ունի Շէյխ-Սաիտի վրայ։

ՇԷՅԽ-ՈՒԼ-ԻՍԼԱՄԸ

Ալեմդար կ'ըսէ թէ Շէյխ-իւլ-Իսլամ Մուսա Քեազիմ էֆ. առջի օր արտօնութիւն խնդրած էր Թոփգաբուի պալատը երթալ Սուլթանին հետ։ Ոևէ կայս. Իրատէ եղած չըլլալով այդ մասին, Շէյխ-իւլ-Իսլամը ստիպուեր է իր բնակարանը դառնալ Սելամլըքի արարողութենէն յետոյ, մինչ կայսրը Խրգաի Շերիֆի այցելութեան գացած էր Թոփգաբու պալատը։

ԵՐԵՍՓ. ԹԵԿՆԱԾՈՒ

Նոր կուսակցութիւնը մայրաքաղաքի ուղղուած յայտարարութեամբ մը Կ. Պոլսոյ երեսփոխանին ընտրութեան համար իբր թեկնածու կ'առաջարկէ Ալեմտարի խմբագրապետ Թունուսլը Խայրէտտին փաշազատէ Թահիր Խայրէտտին պէյը։ Յայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ ամբողջ Պոլիս պէտք է իր քուէն տայ Խայրէտտին պէյի, որովհետեւ երկրին այսօրուան վիճակին պատասխանատուն է Իթթիհատ. եթէ անոր ընտրելին յաջողի, կը նշանակէ թէ ալ կը գոցուի Քոմիթէի սխալներուն, որով քուէարկուներ պատասխանատուութեան բաժին մը ստանձնած կ'ըլլան։ Յայտարարութիւնը գովեստ կ'ընէ Թահիր պէյի, իբր կարող լրագրապետ, և հօրը համար կ'ըսէ թէ Եւրոպա եղած ատեն տեղեկագիր մը տուած է, պահանջելով որ քաղաքական կառավարութիւն մը հաստատուի։ Նոյնպէս բարենորոգման ծրագիր մը ներկայացուցած է, բայց Համիտին շուրջը գտնուող մարդիկը հակառակած ըլլալով րէտտին փաշա վարչապետութենէ հրաժարած է 30 տարի առաջ։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵԷՄԷՆԻ ՄԷՋ

Հոտէյտայէ հասած տեղեկութեանց համաձայն, արաբ ապստամբապետ Սէյիտ Իտրիս հնազանդութիւն յայտնած է օսմ. կառավարութեան, իրեն կուսակից արաբ ցեղապետներուն ազդարարելով որ պէտք է ետ դարձնել աւարի տրուած գոյքերը։ Ասիրէն մէկ քանի ցեղեր Հոտէյտա գացած են հնազանդութիւն յայտնելու համար։ Սէյիտ Իտրիս ալ հոն կը սպասուի։

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

Պէյրութէն կը գրեն թէ ֆրանսական բժշկական նոր ֆագիւլթէին հիմնարկէքը կատարուած է Նոյեմ. 9ին։ Այդ ֆագիւլթէն Յեզուիթներուն ձեռքը կը գտնուի։ Հիմնարկէքի արարողութեան ներկայ գտնուած են Լիբանանի կուսակալը, հիւպատոսը, Լեօն Կամպեթա ֆրանսական զրահաւորին հրամանատարը, քաղաքային ու զինուորական պաշտօնատարներ։ Եօհաննիթներու հիւանդանոցն ալ, որ գերմանական է, իր յիսնամեակը տօնած է։

ՆՈՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Համերաշխութեան և Համաձայնութեան կուսակցութիւնը վերջին նիստին մէջ որոշեց առայժմ 52 քլիւպ հիմնել, 16ը Պոլսոյ և 36ը գաւառներու մէջ։ Երէկ ներկայացուցիչներ ճամբայ ելան, այդ քլիւպներու կազմակերպութեամբ զբաղելու համար։

⁂ Բրօօտոսի խմբագիրներէն մէկը տեսակցութիւն մը ունեցած է Նոր կուսակցութեան հիմնադիրներէն Սատըգ պէյի հետ։ Այս վերջինը յայտարարած է թէ զարմանալի կը գտնէ յոյն երեսփոխաններուն ընթացքը Նոր կուսակցութեան հանդէպ։ Սատըգ պէյ կուսակցութեան ծրագիրը պարզելով ըսած է թէ անոր նպատակն է օսմ. տարրերուն մասնաւոր շահերը և իրաւունքները պաշտպանելով հիմնել օսմ. եղբայրակցութիւն մը։ Սատըգ պէյ կրթական խնդրին առթիւ սա գաղափարը յայտնած է թէ պետական նախնական վարժարաններու մէջ դասաւանդութիւնները պէտք է տեղական լեզուով կատարուին, իսկ զինուորական խնդրի մասին կարծիք յայտնած է թէ իւրաքանչիւր ազգէ զինուոր իր շրջանակին մէջ պէտք է ծառայութիւն կատարէ։ Սատըգ պէյի ու յոյն խմբագրին տեսակցութեան ներկայ եղած է նախկին իթթիհատական Շաքիր էֆ., որուն յայտնութիւնները Ջէքի պէյի դատին մէջ այնքան աղմուկ հանեցին։

⁂ Թանին առաջ բերելէ յետոյ Բրօօտոսի խմբագրի տեսակցութիւնը, դիտել կու տայ որ Սատըգ պէյ զինուորականութենէ քաշուած ըլլալով կրնայ քաղաքա-

---

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹԵՐԹՕՆԸ 209

ԱՊՏԻՒԼ ՀԱՄԻՏ ԵՒ ՇԵՐԼՕՔ ՀՈԼՄՍ

ՀԵՂԻՆԱԿ՝ ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ
ԴԷՊԻ ԱՆԿՈՒՄ

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ
ԹԱԿԱՐԴԸ

— Մանաւանդ որ, լածիս նայելով այդ փախցնելու գործը յանձնուած է չորս-հինգ հոգիի միայն, այնպէս որ եթէ հետերնիս մէկ քանի հաւատարիմ ու լաւ զինուած մարդ ունենանք՝ կրնանք իրենց հախէն դիւրաւ գալ։ Եւ մտածեցէ՛ք թէ գործը յաջողութեամբ գլուխ հանելէ ու այդ դաւաճանները բռնելով մեր Վեհափառ Սուլթանին յանձնելէ ետքը, ալ ինչ մեծ շնորհներ մեզի կը սպասեն։

Այս վերջին խօսքերը բոլորովին խանդավառեցին ծերունի փաշան, որ երիտասարդական աւիւնով մը գոչեց.

— Այո՛, այո՛, փաշա էֆէնտի, շատ իրաւունք ունիք, աղէկ ըրած էք որ, առանց ուրիշին խօսք մը ըսելու, ուղղակի ինծի դիմած էք, շնորհակալ եմ, շատ շնորհակալ եմ ձեր ցոյց տուած վստահութեանը համար և հաւատացէք որ յաւիտեան չպիտի մոռնամ։

— Ափսո՛ս որ սակայն բոլորովին անօգուտ եղաւ իմ այս դիմումս, աւելցուց թիկնապահը թեթեւ ժպիտով մը, քանի որ կը յայտարարեցիք թէ չէք գիտեր Հագգը պէյի գտնուած տեղը··· այս պարագաներուն մէջ ինչպէս կրնանք մեր յղացած ծրագիրը գործադրել. հետեւաբար լաւագոյն կը համարեմ մեր Վեհափառ Սուլթանին դիմել և ամէն բան անոր պատմել. թո՛ղ ինք ուզածին պէս օգտուի իմ տալիք տեղեկութիւններէս։

Եւ Զիա փաշա ոտքի ելլելով՝ մեկնելու պատրաստուեցաւ. բայց հրացանակիրներու պետը իսկոյն բռնեց։

— Կ'աղաչեմ, փաշա էֆէնտի, նստեցէք··· իմ բանս կա՛մ դուք սխալ ըմբռնած ըլլալու էք կամ ես սխալ բացատրած. Ես ըսել ուզեցի որ Հագգը պէյի տեղը այնքա՛ն ծածուկ պահուած է որ ես, գիտնալով հանդերձ, պէտք է չգիտցած ձեւացնեմ·· կը հասկնա՞ք···

— Ուրեմն գիտէ՞ք այդ տեղը։

— Այո՛, բնականաբար գիտեմ։

— Եւ կը կարծէ՞ք որ դիւրին է իմ ծրագիրս գլուխ հանել։

— Անշուշտ, անշուշտ։

— Դարանակալ սպասելու յարմար տեղեր կա՞ն։

— Պէտք եղածէն աւելի։ Բայց երբ այդ փախցնելու փորձը պիտի կատարեն։

— Այս գիշեր իսկ։

— Ուրեմն կորսնցնելու ժամանակ չունինք և պէտք է որ իսկոյն մեր պատրաստութիւնները տեսնենք։

— Մինչ ես ալ այդ պ'տի ըսէի ձեր Վսեմութեան։

— Ըսիք որ չորս հինգ հոգի պի՞տի ըլլան եկողները։

— Այո՛, առ առաւելն վեց հոգի։

— Ուրեմն եթէ մենք 15—20 հոգի ըլլանք բաւական է։

— Նոյնիսկ ատ իսկ շատ է և կը վախնամ որ ուշադրութիւն կը գրաւենք և ամէն բան կը վիժի։

— Լա՛ւ, թո՛ղ միայն 10—12 հոգի ըլլայ։

— Այո՛, այդպէս լաւագոյն է։ Հիմա փաշա էֆէնտի, ըսէ՛ք խնդրեմ, Հագգը պէյի գտնուած տեղը հեռո՞ւ է։

— Մէկ ժամուկէս կը տեւէ։

— Ո՞ր կողմը։

— Ասիական եզերքը։

— Ամայի՞ տեղ մըն է։

— Այո՛, գրեթէ ամայի։

— Ուրեմն գործը կը դիւրանայ։

— Ինծի ալ այնպէս կուգայ որ մեր ծրագրին գործադրութեանը համար շատ յարմար տեղ մըն է։

— Գիտէք որ հարկ է անմիջապէս գործի սկսիլ, ըսաւ Զիա փաշա իր խօսակցին, դուք անշուշտ ձեզ հաւատարիմ մարդոցմէ 10—12 հոգի կը գտնէք ու զանոնք կը տեղաւորէք Հագգը պէյի գտնուած տեղւոյն բոլորտիքը և մենք ալ բնականաբար հոն կը գտնուինք կատարուելիք գործողութիւններուն վրայ հսկելու համար, միայն թէ, դարձեալ կը կրկնեմ, պէտք է որ ամէն ինչ մեծ զգուշութեամբ կատարենք և երբեք չնշմարուինք. որովհետեւ մեր թշնամիները եթէ ամենափոքր կասկած մը ունենան իրենց ծրագիրը կը յետաձգեն և մենք ալ այս առիթը ձեռքէ կը փախցնենք։

Թահիր փաշա պահ մը խորհելէ ետքը պատասխանեց։

— Փաշա էֆէնտի դուն ինծմէ աւելի երիտասարդ և ճարտար ես ու շատ աւելի հնարամիտ, ուստի կը խնդրեմ որ դուն վրադ առնես ամբողջ գործին կարգադրութիւնը, իսկ պէտք եղած մարդիկը ես կը ճարեմ մեր պալատական հրացանակիրներուն մէջէն։

— Շատ լաւ, փութաց պատասխանել երիտասարդ թիկնապահը, ամենայն հաճոյքով կ'ընդունիմ ձեր առաջարկը··· միայն թէ իմ կարգադրութիւնս ըսելէ առաջ պէտք է որ անգամ մը մանրամասնօրէն աչքէ անցնեմ այն տեղը ուր մեր մարդիկը պիտի պահուըտին, որպէսզի մը մեր ընելիք յարմարագոյն դիրքերը լաւ որոշենք։

— Իրաւունք ունիք. լաւ կ'ըլլայ որ երթանք առաջուց քննութիւն մը կատարենք, ըսաւ Թահիր փաշա։

(Շարունակելի)

կամ կուսակցութիւն կազմել և ուզածը ընել. բայց մինչդեռ Շապան էֆ. մինչ իրաւասութեամբ կը խօսէր քաղաքական խնդիրներու: Թանին կ'ըսէ թէ ատեն մը Սաարդ պէյ յանուն զինուորական կարգապահութեան կը խօսէր, մինչ հիմա զինուորականները իր ասեն մէջ հաւաքելով քաղաքական բ օրակարգ կ'ընէ և բանակին մէջ քաղաքականութիւն կը ներմուծէ: Թանին զարմանք կը յայտնէ որ Ազատութեան և Համերաշխութեան կուսակցութեան կեդր. մարմնոյն մէջ կը գտնուի զինուորական Շապան էֆ. և անիկա յոյն երեսփոխաններուն խորհուրդ կուտայ նոր կուսակցութեան մէջ մտնելով: Թուրք թերթը ցաւ կը յայտնէ թէ մինչեւ հիմա ընդդիմադիրները կ'ամբաստանէին Իթթիհատը սա բանին համար որ անիկա քաղաքականութիւն կը մտցնէ բանակին մէջ, մինչ իրենք նոյն բանը կ'ընեն այժմ:

ՊԱՅՐԱՄԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

Ինչ էկ սկսաւ Պայրամի տօնը, որ չորս օր կը տեւէ: Առտուն կանուխ մեծ ոգեւորութիւն մը կը տիրէր Տօլմա-Պաղչէին Թօփհանէ տանող ճամբուն վրայ, ուրկէ պիտի անցնէր կայս. թափօրը: Ժամը 3½ին Սուլթանը քառաձի փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած, հանդիսական թափօրով գնաց Թօփհանէի Նուսրէթիէ մզկիթը: Թափօրին կը մասնակցէին բոլոր նախարարները, քաղաքային, զինուորական ու կրօնական և պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատարները: Ճամբուն երկու կողմի վրայ բարեւի կեցած էին բազմաթիւ զինուորներ, ոստիկաններ ու ժողովրդեան խուռն բազմութիւն մը: Թափօրը անցնելու պահուն նուագածուները կայս. քայլերգը կը հնչեցնէին: Սուլթանը մզկիթին դրան առջեւ դիմաւորուեցաւ բարձրաստիճան պաշտօնատարներու կողմէ և այդ միջոցին կայս. քայլերգը նուագուեցաւ: Կայսրը մզկիթին մէջ իրեն յատկացուած տեղը առաջնորդուեցաւ: Քիչ ետքը կատարուեցաւ Պայրամի կրօնական արարողութիւնը: Սուլթանը պահ մը հանգիստ առնելէ յետոյ, միեւնոյն հանդիսական թափօրով պալատ դարձաւ: Կարճատեւ հանգիստէ մը ետքը, Սուլթանը գահոյից սրահը գնաց, ուր շնորհաւորական արարողութիւնը տեղի ունեցաւ: Իրենց շնորհաւորութիւնները յայտնելու համար հոն կը գտնուէին բոլոր նախարարները, Ծերակոյտի և Երեսփ. Ժողովի նախագահները, ծերակուտականներ, երեսփոխաններ, հոգեւոր պետերը, քաղաքային, զինուորական և կրօնական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ: Նագիպ-իւլ-Էշրաֆին կողմէ Սուլթանին համար բարեմաղթութիւններ ըլլալէ յետոյ, եպաքօսը մօտենալով իր շնորհաւորութիւնները յայտնեց: Յետոյ նախարարները ու միւս ներկաները կարգաւ մօտենալով գահին ծայրը համբուրեցին: Ապա ներկայացան Շէյխ-իւլ-Իսլամը և հոգեւոր պետերը: Շնորհաւորութեան միջոցին կայս. նուագախումբ մը գեղեցիկ կտորներ կը նուագէր: Շնորհաւորական արարողութեան ներկայ կը գտնուէին դեսպանները ամենք և դիւանագիտական մարմնոյ անդամներ, որոնք արարողութեան միջոցաւ կայս. մեծարանքներու արժանացան: Արարողութեան աւարտումէն յետոյ Սուլթանը իր յարկաբաժնին մէջ ընդունեց կայս. իշխաններուն և պալատականներուն շնորհաւորութիւնները:

ՀԵԼԼԷՆ ՀՐՈՍԱԽՈՒՄԲԵՐԸ

Բրէվէզայի երեսփոխան Համտի պէյ առջի օր պատերազմական նախարարին հետ տեսակցելով յայտնեց թէ հելլէն հրոսախումբերը գործունէութիւն ցոյց կուտան Եանեայի և Բրէվէզայի կողմերը: Այդ հրոսախումբերը նոյն իսկ ոստիկան-զինուորներու վրայ կը յարձակին: Նախարարը խոստացաւ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնել այդ հրոսախումբերուն դէմ:

⁂ Մանասթըրէն կը հեռագրեն թէ Լէվտտիսոյի (Ելասոնի) Զալաքա գիւղին մէջ ընդհարում մը տեղի ունեցած է Թաչուլայի խմբապետութեան տակ գտնուող հելլէն հրոսախումբի մը և զինուորներու միջեւ: Մէկ տասնապետ սպաննուած և մէկ զինուոր վիրաւորուած է, հրոսակները յաջողած են փախչիլ:

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ

Սէմավի (Բէօթմանեա) հրդեհի մասին առնուած պաշտօնական լուրերու համաձայն, հրոյ ճարակ դարձած են 1100 տուն, 300 խանութ, 8 մզկիթ, 1 թէքքէ 2 մէտրէսէ, 2 բաղնիք, 20 սրճարան, 5 խան, 12 վարժարան, Իթթիհատի ակումբը, կառավարական պաշտօնատունը և զօրանոցական կալուածները: Կին մը և հարիւրի չափ անասուններ այրած են: Ընդհանուր վնասը կէս միլիոն ոսկիի կը հասնի:

ՊՈԼՍԵՑԻՆԵՐՈՒ

ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Օսմ. ընկերվարականները, որոնք մասամբ կազմակերպուած են, կը պատրաստուին պալքանեան երկիրներու ընկերվարականները հրաւիրել Պոլիս, երկրորդ համաժողովը գումարելու Կ. Պոլսոյ մէջ: Առաջին համաժողովը երկու տարի առաջ տեղի ունեցած էր Պելկրատի մէջ: Օսմ. ընկերվարականներէն կողմէ եղած այս հրաւէրը կը վերաբերի պալքանեան Դաշնակցութեան խնդրին:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Նախարարաց Խորհուրդի որոշումով, մաքսային խորհրդական Պ. Փ. Ռաուֆորտ ելմտական նախարարութեան ալ խորհրդական անուանուած է Պ. Լօրանի տեղ: Այս առթիւ հացկերոյթ մը տրուած է Թօքաթլեանի մէջ:

ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Ատենէ մը ի վեր բանակցութիւններ կը կատարուին օսմ. կառավարութեան և Օսմ. կայս. Պանքայի միջեւ, 2 միլիոն ոսկիի փոխառութիւն մը կնքելու համար: Օսմ. կայս. Պանքան ծանր պայմաններ դրած ըլլալով ելմտական նախարարութիւնը չէ ընդունած: Օսմ. Պանքային ընդհ. տնօրէն Պ. Րէվուալ Բարիզ երթալով դրամատէր խմբակներու հետ կը տեսակցի այդ մասին:

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Անատօլուի երկաթուղիին Հայտար Փաշա-Էնկիւրիի գծին (578 քիլոմէթր) նոյեմ. 5էն 11 նոյեմ. մէկ շաբթուան հասոյթը եղած է 19,848 ֆրանք քիլոմէթր գլուխ. անցեալ տարի նոյն շաբթուն եղած էր 17481 ֆրանք. Էսկիշէհր-Գօնիա գծին (445 քիլոմէթր) նոյեմ. 5էն 11 նոյեմ. մէկ շաբթուան մէջ հասոյթը 14869 ֆր. եղած է. անցեալ տարի նոյն շաբթուն 14847 ֆրանք գոյացած էր:

ՆՈՒԱԶՈՒՐԴ

Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը նուազուրդի դրած է Ատալիոյ քաղաքին մէջ ելեկտրական ույժի արտադրութեան մենաշնորհը: Անոնք որ կ'ուզեն նուազուրդին մասնակցիլ, 1911 Նոյեմբեր 7)20էն սկսեալ հանրօգուտ շինութեանց տնօրէնութեան դիմել ամէն օր, բացի ուրբաթէ, կէս օրէն յետոյ, պայմաններուն տեղեկանալու համար: Առաջարկները կ'ընդունուին մինչեւ 1912 փետր. 7)20 կէս օրէն ետքը ժամը 2:

ԳԱՏԸԳԻՒՂՑԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Գատըգիւղ Հայոց եկեղեցիին դիմաց գտնուող լուսանկարիչ տիար Պալթաեանի խանութին մէկ մասը վարձած է տիար Անդրէաս Գույեան, որ ամէն լեզուով հրատարակութիւններ կը ծախէ, գիրք, տարեցոյց, օրացոյց, գրենական պիտոյք, քարթ-փոսթալ և Գահիրէի Ազգ. մատենադարանի վիճակահանութեան տոմսեր:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՊԷՇԻԿԹԱՇԻ ԽՆԴԻՐԸ

ԵՒ

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՐԴՈՅ ՄԷԿ ԽԻՍՏ ՆԱՄԱԿԸ

Արդէն ծանօթ է մեր բոլոր ընթերցողներուն Պէշիկթաշի Թաղ. Խորհուրդին խնդիրը, որ երկար ատենէ ի վեր, հակառակ բողոքներու, կը մնայ անլուծելի, եկող գացող վարչութիւններու և մանաւանդ այժմու Վարչութեան թոյլ ընթացքին պատճառաւ:

Տնտես. Խորհուրդը վերջին անգամ տեղեկութիւն ստացած ըլլալով որ Պէշիկթաշի եկեղեցիին վերաբերող ազգապատկան մէկ խանութ, որ կը գտնուի Պոլիս Փինճանճըլարի կողմը, ծախել կուզուի Ջավուշ օղլուի, անմիջապէս իր մօտ հրաւիրեց Թաղ. Խորհուրդը և յանձնարարեց որ այդ խանութը չի ծախէ, այլ այն կերպով պայմանաւորուի որ յիշեալ անձը, որ խանութին շրջակայ շէնքերը միացնելով մեծ շէնք մը շինել կուզէ, այդ առիթով պարտաւորուի նաև նորոգել ազգապատկան խանութը: Միւս կողմէ Տնտես. Խորհուրդը յանձնարարեց Թաղ. Խորհուրդին որ ընդդիմանայ իր պահանջումներուն վրայ, քանի որ շէնք շինող անձը անպատճառ պիտի զիջանի և պիտի ընդունի պայմանները: Հակառակ անոր որ Թաղ. Խորհրդոյ անդամները կը խոստանան այս կերպով շարժիլ, վերջերս Տնտես. Խորհրդոյ անդամները, յետ քննութեան կը տեսնեն որ, շէնքը փլցուած է բոլորովին առանց նկատի առնելու Տնտես. Խորհրդոյ տուած հրահանգները՝ ամէն կերպով նպաստաւոր Պէշիկթաշի Սնտուկին:

Արդէն Տնտես. Խորհուրդը քանիցս Պէշիկթաշի Թաղ. Խորհուրդին դէմ, այլ և այլ առիթներով, բողոքած էր Քաղաք. Ժողովին և պահանջած որ այդ ըմբոստ և հաշուեխոյս Թաղ. Խորհուրդը հրաժարեցուցուի: Եւ սակայն հակառակ աս ամէնուն, Քաղաք. Ժողովը չուզեր լուծել Պէշիկթաշի Թաղ. Խորհուրդը, որովհետև այնտեղ բոլորովին բացայայտ է որ իր անդամներէն Գրիգոր Ֆէրհատ ամէն կերպ պաշտպանութիւն ընծայել կուզէ այդ Թաղականներուն: Տնտես. Խորհուրդը, աս խանութի խնդրին առթիւ ևս բուռն բողոքագիր մը կուտայ Քաղաք. Ժողովին, պարզելով նոյն Թաղ. Խորհուրդին ըմբոստութիւնը: Եւ սակայն դաւ, ձեռք մեր շնորհալի Քաղաք. Ժողովը, փոխանակ անմիջապէս լուծելու Պէշիկթաշի Թաղ. Խորհուրդը, ընդհակառակը գրով մը կը յանձնարարէ նոր բացատրութիւններ պահանջել նոյն Թաղ. Խորհուրդէն և... հակել ուզող կալուածներու բուռն մատակարարութեան վրայ: Տնտես. Խորհուրդը ստանալով այս գիրը և նկատելով որ Թաղ. Ժողովը փոխանակ խիստ դաս մը տալու Թաղ. Խորհուրդին դարձեալ... իտարէի մասլահաթի դրութեան հետեւիլ կուզէ, հետեւեալ ազդու և միանգամայն կծու պաշտօնագիրը կը ղրկէ Քաղաք. Ժողովին: Ահաւասիկ այդ պաշտօնագրին պատճէնը.—

Բարձրաշնորհ Տեղապահ Սրբազան Հայր
Նախագահ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան
Պատկ. Քաղ. Ժողովոյ

«Ձեր Բարձր Սրբազնութիւնը ամսոյս 9 թուականաւ իր ուղղած գրովը կը յայտնէր, թէ Պատկ. Քաղ. Ժողովը նկատառութեան առնելով մեր գրութիւնը, Պէշիկթաշի եկեղեցւոյ սեփական Թապաքճիի խանութի խնդրոյն մէջ Թաղ. Խորհրդոյ հետեւած ընթացքին մասին, գտած է թէ յիշեալ կալուածական խնդրոյն քննութիւնը խորհուրդիս կը վերաբերի, իբր Տեսուչ Ազգ. հաստատութեանց, և կը յանձնարարէ նոյն խանութի խնդրոյն նկատմամբ բացատրութիւն պահանջել Պէշիկթաշի Թաղ. Խորհուրդէն:

«Խորհուրդս նկատողութեան առնելով վերոյիշեալ պաշտօնագիրը, հարկ դատեց գիտել տալ, թէ իր տեղեկագրութեան նպատակն էր Պէշիկթաշի Թաղ. Խորհրդոյ յամառ և անհնազանդ ընթացքը անգամ մը ևս Քաղ. Ժողովոյ ուշադրութեան ներկայացնել, և բողոքել այս մասին, վասն զի վերոյիշեալ խնդիրը մեր կողմէ արդէն քննուած էր, և որոյ հրահանգներ հաղորդուած էին Թաղ. Խորհրդոյ, և այժմ, երբ պայմանագրութիւնը ինքն ինքնին կատարեր է Խորհուրդը, Ջավուշօղլուի հետ, և լաւ այնմ փլցեր է կալուածը, չենք կարծեր որ եկեղեցւոյ շահերը ապահովելու տեսակէտով որ և է ձեռնարկ օգտակարութիւն մը ունենայ, այս կատարուած իրողութեան առջեւ:

«Պատկ. Քաղ. Ժողովոյ այն յանձնարարութեան, որով հրահանգ կը տրուէր մեզ բացատրութիւն պահանջել Թաղ. Խորհուրդէն, և չանտեսել մեր տեսչութեան և հսկողութեան իրաւունքը, կը փութանք յայտնել թէ խորհուրդս վայրկեան մը իսկ իր ուշադրութենէն չի վրիպեցներ ինչպէս իր պարտականութիւնները, նոյնպէս իր իրաւունքները, և Ազգ. բոլոր հաստատութեանց վրայ ամենախիստ և հեղինակաւոր հսկողութիւն մը ի գործ դնելէ չի դադրիր բնաւ, և զօրաւոր ձեռքով բռնած է գործը: Պէշիկթաշի հաշուական խնդրոյն քննութիւնը մեր հսկողութեան փայլուն մէկ ապացոյցը կը կազմէ, կարծենք, և սակայն կը ցաւինք որ նոյն հաշուոց մէջ այնչափ անկանոնութիւններ, մատակարարութեան մէջ զեղծումներ, եկեղեցւոյ գործոց վարչութեան մէջ այնքան դատապարտելի անփութութիւն տեսնուած ըլլալով հանդերձ՝ տակաւին բացատրութիւն պահանջելու այնպիսի մատակարար մարմինէ մը, որու մէկէ աւելի ապօրէն՝ և եկեղեցւոյ շահուց վնասակար արարքներու մասին՝ արդէն լիուլի բացատրութիւն պահանջուած և իրաց վիճակին վրայ կատարեալ համոզում գոյացած ըլլալով հանդերձ՝ անհետեւանք և անպատիժ կը մնան ներկայ պարագային աւելի ծանր հանգամանք ունեցող ապօրինութիւնք:

«Նկատի առնելով մեր տեսութիւնները, խորհուրդս Ազգ. հաստատութեանց Ընդհ. տեսչական տեսակէտով չէ կրնար ընդունիլ Պէշիկթաշի Թաղ. Խորհրդոյ նման անձեռնհաս և ըմբոստ մարմնոյ մը պաշտօնի վրայ մնալը, երբ հաշուոց քննութեան առթիւ ի յայտ եկած որոշ իրողութիւններէ ետք, վասնզի միայն բացատրութիւն պահանջելով գոհանալու գրութիւնը՝ Ազգ. հաստատութեանց գործոց շատ անկերպարան վիճակի մը հետեւանքը կուտայ մեզ դժբախտաբար:

«Այս կացութեան առջեւ՝ պէտք կը զգանք աւելցնել, թէ եթէ Պատկ. Քաղ. Ժողովը իրեն վերաբերեալ պատճառներով չուզեր դադրեցնել նոյն Թաղ. Խորհուրդը իր պաշտօնէն, հարկ է լուծել խորհուրդս, և կարեւոր բացատրութիւնները տալ Ազգ. Ժողովոյ, պատճառաբանեալ տեղեկագրով:

Մնամք խորին յարգանօք
Ի դիմաց Տնտեսական Խորհրդոյ

Վ. Ատենադպիր	Ատենապետ
Ա. Յ. ՊԵԼԼԻԵԱՆ	Ե. ՇԻՐԻՆԵԱՆ

⁂ Կը լսենք թէ Կալթող. պատգամաւորներու տրուելիք գումարի մասին բաւական ծանր վէճ մը ծագեր է Տնտես. Խորհրդին և Քաղ. Ժողովին մէկ քանի անդամներուն միջեւ, որոնք կը փափաքին եղեր որ Ազգ. սնտուկը 100ական ոսկի տայ իբրև ճամբու ծախս: Տնտես. Խորհուրդը բացարձակապէս կը մերժէ, յայտարարելով որ ինք քննութիւն կատարած և տեսած է որ 20—25 ոսկիով կարելի է կատարել այդ ճամբորդութիւնը և սակայն Քաղաք. Ժողովը կը պնդէ և կուզէ որ գոնէ 50ական ոսկի տրուի: Այս անգամ Տնտես. Խորհրդոյ ատենապետ Շիրինեան էֆ. որուն ընթացքը և ցոյց տուած աշխատութիւնը Պատրիարքարանի ելմտական գործերուն և անոր բոլոր մատակարարութեան մէջ այնքան գնահատելի է, կը ներկայանայ Քաղաք. Ժողովին և կ'ըսէ թէ միայն 25ական ոսկի կրնայ տրամադրել ազգ. սնտուկը: Գր. Ֆէրհատ դարձեալ կը պնդէ և կը յայտարարէ թէ Քաղաք. Ժողովը այդպէս որոշած է: Շիրինեան էֆ. իր կարգին խստիւ գիտել կուտայ թէ՝ Քաղաք. Ժողովը, ըստ Սահմանադրութեան իրաւունք չունի դրամական գործերու մէջ որոշում տալու, այլ միայն Ելեւմտից Հոգաբարձութիւնն ու Տնտես. Խորհուրդն են որ կ'որոշեն և միայն ի գիտութիւն կը ծանուցանեն Քաղաք. Ժողովին: Այս օրինական դիտողութեան վրայ իրաւունք կուտայ նաև Քաղաք. Ժողովոյ ատենապետը և կ'որոշուի որ գոնէ 30ական ոսկի տրուի:

⁂ Պատրիարքարանի ելեւմտական դիւանատան արձանագրութիւններէն ստուգեցինք որ Պատրիարքարանը երբէք Սասունի ի նպաստ դրամ ստացած և այդ դրամէն հարիւրին երկու, իբրեւ դիւանական ծախք, վար դրած չէ, ինչպէս գրած էր Լուսաձայն: Իսկ Պատրիարքարան հասած այլ և այլ գումարներէ ճիշդ է որ հարիւրին երկու զրշ. վար կը դրուի, բայց ատիկա ալ Տնտես. Խորհրդոյ շինուած օրէնքը չէ, այլ Քաղաք. Ժողովին կողմէ շինուած և գործադրութեան դրուած է:

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Այսօր կէս օրէ վերջ ժամը 1ին (Ռ. Ն.) Գում Գաբուի Յունաց Մէրտիվէնլի թատրոնին մէջ «Ասպարէզ» Լսարանական Միութեան նախաձեռնութեամբ Շիրվանզատէ «Պատուի Համար» թատերգութիւնը պիտի ներկայացուի, ի նպաստ Միութեան կողմէ հաստատուած գիշերային դասախօսութեանց:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՏԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ՄԻՋԵՒ

Վիեննայէն երէկուան թուով հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ անգլիական և ֆրանսական նաւաբաժիններուն արեւելեան ջուրերը ժամանումը զանազան մեկնութեանց պատճառ կ'ըլլայ: «Բոլիթիշէ Քորէսբոնտէնց» կ'ըսէ թէ տէրութեանց միջեւ անհամաձայնութիւն կը տիրէ և անակնկալներէ կը վախցուի:

ԿՐԵՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Հանեայի հիւպատոսներէն հասած հեռագիրներու համաձայն, Կրետէի մէջ յուզումը կը շարունակէ, հակառակ հելլէն կառավարութեան խորհուրդներուն: Յեղափոխական պետերը մտիկ չեն ըներ հիւպատոսներու տուած խորհուրդներուն: Հիւպատոսները ապսոսացած են որ կղզին միջազգային զինուորներու կողմէ պիտի գրաւուի:

⁂ Հռոմի հելլենական դեսպանատան առջեւ միթինկ մը գումարուած է կղզիին կցման մասին:

ՍԻՕՆԻԶՄԻ ԴԷՄ

«Սիօնիզմի վտանգները» անուն թուրքերէն գիրքի մը ծանուցումները պատերուն վրայ փակցուած էին երէկ Հրեայ երիտասարդներ, խուռն բազմութեան մը առջեւ, սկսան այդ ծանուցումները պատռել: Ոստիկանութիւնը չէր միջամտեր:

ԻԼԱՆ

Տէրիսաատէթ, Էտիրնէ, Սիվաս, Գասթէմունի, Գօնիա, Հալէպ, Էրզրում վիլաեաթի սանաի մէքթէպլէրի թէսվիէ, տէօնիւմ, տէմիր վէ մարանկօզխանէլէրինէ մուգթէզի օլուպ միւպաեաա խալիլէճէկի միւքէրրէրէն իլան օլունան թագրիպէն տէօրթ պին լիրա գըյմէթինտէ մագինալար իլէ ալաթ վէ էտէվաթըն միւնագասա միւտտէթի չէհրի հալըն րումինին եիրմի ալթընճը ճումաա էրթէսի կիւնինէ գատար թէմտիտ օլունարագ պէտէլաթ մէվգուա նիսապընտա կէօրիւլմէյէն հալտէ մէզքիւր իհալէի էվէլիէսինին եիրմի սէքիզինճի բազար էրթէսի կիւնիւ զէվալի սաաթ տօգուզտա գատար եիւզտէ պէչ թէմինաթ գաթչէլէրի իհալէի գաթիէսինին իճրասը մուգառրէր օլտուղունտան իթաա ընաթ լիպ օլանլարըն մաքինա վէ ալաթ վէ էտէվաթըն էնվաը վէ միգտարընը վէ չէրաիթ միւնագասայը անլամագ վէ թէմինաթ աքչէսինի թէսլիմ էթմէք վէ նիւմունէլէրինի կէօրմէք իւզրէ հէր կիւն Սուլթան Ահմէտտէ քաին մէքթէպի Սանաիի իտարէսինտէ միւթէշէքքիլ գոմիսէօնա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր:

10,000 ՂՐՇ. ՊԱՐԳԵՒ

Այն անձին որ կարենայ հաստատել թէ Օսման Զատէ Ճէմալէտտին էֆ.ի վաճառած Ալէմտաղի կարագը, կաթով թարխանան, ոչխարի ընտիր միսով պատրաստուած երշիկը և ամէն տեսակ ընտիր կարագները կեղծուած են:

Կ. Պոլիս, Պալըք Փազար Թիւ 80 փըռին քովը: 25

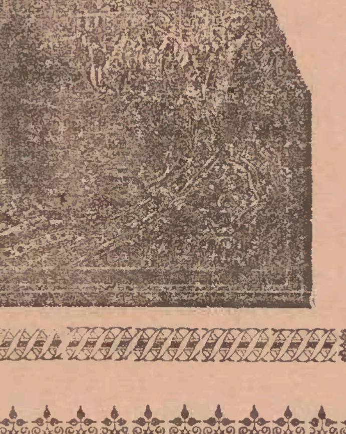

ՕՒ
ԴՐԱՄ
400.000 Լ
ԿԵԴՐՈՆ
Իզմիր, Խառա
ամէ
ոյ մէջ
ԻԵԼԵԱՆ
ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԳՈՐԾԵՐՈՒ
ԱՑԻ ԳՈՐԾԵՐ
(միակ [illegible])
Հ՛ ՏՐ ՄԷԿ ՕՍՄ. ՈՍԿԻԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
ԺԱՄԱՆՈՒՄ ԱՄԷՆ ԱՄԻՍ
Բացարձակապէս անփոփոխ գին

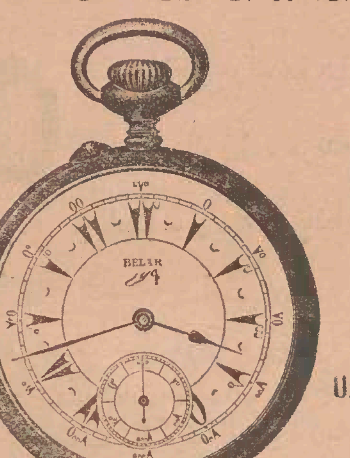

ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ՊԵԼԱՐ ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ
ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
ԱՄԲՈՂՋ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
Ե. Ս. ՀՈՒՐՄՈՒԶԵԱՏԻ ԵՒ ԸՆԿ.
ՊՈԼԻՍ, ՀԱՎՈՒԶԼՈՒ ԽԱՆ,
ՍՈՒՍԶԻՆ ՅԱՐԿ, ԹԻՒ 8-10-11

Սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուին մեծ քանակ զոհարեղէններ, ժամացոյցներ եւ մետաղէ առարկաներ: 16—78

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՌՈՒՄԷԼԻ
Մահմուտ փաշա, Քէօչէք մզկիթին կից, Իլիասօ պանքային դէմ, Թիւ 25:
Սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուին ամէն տեսակ ժամացոյցներ, Շղթաներ, Գոհարեղէններ և Արծաթեղէններ, Նուագարաններ, Ելեկտրական ամէն տեսակ գործիներ, Թէլէֆօն, Սեղանի սպասներ, եւ այլն թէ մեծաքանակ թէ փոքրաքանակ կը ծախուին:

ԱՐԱՄ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ
ՄՈՒՇՏԱԿԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ ՔԻՒՐՔՃԻ ԽԱՆ, 1-5

Արանց և կանանց համար առաջին կարգի և ամէն տեսակ մուշտակներ, Մանշոն և Պօա, վերջին նորաձեւութեանց համաձայն:

Այցելութիւն մը կը բաւէ ապրանքներու ազնուութեան և տեսակներու զանազանութեան մասին համոզուելու համար:

ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ՈՐՈՇ ԳԻՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԾ Է

ՇԱՆԹ գրական-գեղարուեստական հանդէսի 11րդ թիւը, ճոխ ու բազմակողմանի բովանդակութեամբ, ինչպէս նաեւ՝

ՄԵՐ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ
1912

բոլորովին անման, աժան, [illegible], բազմաթիւ պատկերներով:
Գին 5 ղրշ.
Կեդրոնատեղի "ՇԱՆԹ„, տպարան

ԼԻՄՈՆՃԵԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

Բերայի մեծ փողոցին վրայ եւ Միսք փողոցին անկիւնը հաստատուած ԼԻՄՈՆՃԵԱՆ համբաւաւոր դեղարանը այս անգամ ձմեռուան եղանակին առթիւ ուղղակի Նորվեկեան թարմ եւ հարազատ Մօրիւի ձկան լեարդի իւղ մեծաքանակ բերել տալով մասնաւոր շիշերու մէջ՝ դիւրամատչելի գիներով ի վաճառ հանած է: Նաեւ բոլոր առաջնոյն Ֆրանսական եւ Անգլիական զուտ եւ առաջնակարգ դեղերու մթերք մը՝ զոր բազմաթիւ յաճախորդներուն կը մատակարարէ անմրցելի կերպով աժան գիներով: Թէ Եւրոպայի մէջ պատրաստուած եւ թէ պատուաւոր բժիշկներուն կողմէ մասնաւորապէս յանձնարարուած, Եւրոպական յատուկ շիշերու եւ ամպուլներու մէջ եւ օրօգինով ամլացեալ այլազան Եւրոպական դեղեր կը ծախուին դեղարանին մէջ: Մօրփի, աղուզարդի յատուկ եւ առողջապահիկ օծանելիք, անուշահոտութիւններ, գոյս բերներ, ակռայի այլազան անվնաս փոշիներ, երփնաշուրեր ինչպէս նաեւ մազերու առատութեան եւ գեղեցկութեան համար մասնաւորապէս պատրաստուած դեղեր բերել տրուած են, գոհացնելու համար յաճախորդները: 4—10

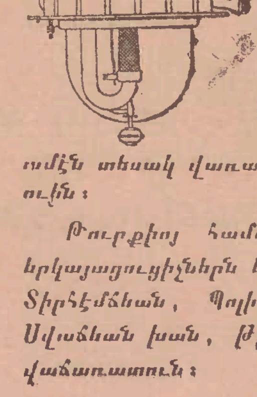

ԼՈՒՍԱՎԱՌՈՒԹԵԱՆ
ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԴԻՒՏԸ
❧ OLUO ❧
ԱՌԱՆՑ ՃՈՒՐԻ

Գեղեցիկ ու վայելուչ լամբարներ, որ տալով լոյս՝ երկու հարիւր կիւռնէն մինչեւ 1500 մոմի հաւասար ապահով զօրութիւն, կամ նուազագոյն սպառում տոկունութիւնը վաճառատան կողմէն երաշխաւորուած: Բացի ամէն տեսակ վառարաններ ալ կը ծախուին:

Թուրքիոյ համար միակ ընդհանուր երկայացուցիչներն են Լ. Հինդլեան և Կ. Տիրեճեան, Պոլիս, Սուլթան Համամ, Սվաճեան խան, թիւ 12, «ՀԱԼԼԷՑԻ» վաճառատուն: 24-7

…ՍԽԱՅԻՆ …ԼԲԱՆԻՒԹԵՐՈՒՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆԸ

…գործնե՛ր, այգեմշակնե՛ր, պարտիզպաննե՛ր, ծառատունկնե՛ր. անխտիրո՛ն …եր յոգնութիւնը նուազեցնել, աւելի դրամ շահիլ և հարստանալ, Չիլիի նիթ…սօտը գործածեցէք, որ բուրականին պարտէզներ բոլոր արդիւնքներուն յա…ագոյն է: Այդ պարարտանիւթը տունկերուն այնպիսի սնունդ մը կուտայ որ սունկին …իւրացուի ուղղակի: Ձեզ համոզելու համար, ստորեւ առաջ կը բերենք Պրուսիոյ …երկրագործական վարժարանին տնօրէն Թլօսար էֆ. Բոնթահոթթենպէր կողմէ կատարուած փորձերուն արդիւնքները.—

1910Ի ՓՈՐՁԵՐԸ

Մէկ հէքթար (10000 քառ. մէթր)		ցորեն	գարի	վարսակ
Հողի տարածութեան վրայ՝ առանց պարարտանիւթի	քիլ.	750	1627	1270
» » » » սուբէր ֆոսֆաթով (առանց նիթրաթ տը սուտի)	»	1125	1900	1500
Հողի տարածութեան վրայ, սուբէրֆոսֆաթով, փոթասով և նիթրաթ տը սուտով	»	2000	2250	2000

1911Ի ՓՈՐՁԵՐԸ

Մէկ հէքթար (10000 քառ. մէթր)		Պորտոյի ցորեն	ցորեն Պօն ֆէրմիէ	ձմրան գարի	սեւ վարսակ
Հողի տարածութեան վրայ սուբէրֆոսֆաթով և փոթասով պարարտուած	քիլ.	800	1250	1400	1300
Սուբէրֆոսֆաթով, փոթասով եւ նիթրաթ տը սուտով պարարտուած	»	1750	2300	2000	2000

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել Չիլիի նիթրաթ տը սուտի արտադրիչներու գործակալութեան գրասենեակը, Ղալաթիա, Գէորգ պէյ խան, Թիւ 4, ուր պիտի կրնաք անձամբ տեսնել ուրիշ տունկերու վրայ ձեռք բերուած արդիւնքները: Ասկէ զատ, կրնաք ձրի ստանալ նիթրաթ տը սուտի նմուշ մը, անով փորձ ընելու համար: Նոյնպէս ձրի կը տրուի քիմիական պարարտանիւթերու գործածութեան եղանակը ցոյց տուող տետրակ մը: 27—15

ارسلانلی بیوك موبلیا فابریقه‌سی

لئونژ . فریدمان

استانبول محمود پاشا نومرو ۱۰۲

لئون ژ . فریدمانك بیوك موبلیا فابریقه‌سی، استانبولده محمود پاشاده ۱۰۲ نومروده کندی مالی اولان خان ایچنه نقل ایدلمشدر . گرك کندی فابریقه‌سنده وکرك اوروپا فابریقه‌لرنده اك صوك موده اوزرینه اعمال ایدلمش هردرلو موبلیا و اشیانك نفاستیا ظرافت ومتانتی اکلامق ایچون، برکره مذکور مغازه وفابریقه‌یی زیارت ایتمك کفایت ایده‌جکی محترم اهالی‌یه عرض اولنور .

ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ԼԷՕՆ Ժ. ՖՐԻՏՄԱՆ
ՊՈԼԻՍ, ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ, ԹԻՒ 102

Լէօն Ժ. Ֆրիտմանի կարասիներու մեծ վաճառատունը կը ծանուցանէ թէ իր սեփական խանին մէջ հաստատուած է, Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Թիւ 102. կը բաւէ այցելել այդ հաստատութիւնը, գաղափար կազմելու համար անոր ճոխ մթերքին ու կարասիներուն այլազանութեանը վրայ, որոնց ամէնքն ալ նորաձեւ դրութեամբ պատրաստուած են թէ՛ իր գործարանին և թէ եւրոպական գործարաններու մէջ:

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ

Յանձնարարութիւնները մեծ խնամով քով կը կատարուին: Թէ՛ մանրաքանակ թէ մեծաքանակ վաճառում կ'ըլլայ: 3

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ
ՕՏԱՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
BANQUE RUSSE
Pour le commerce étranger
Հիմնուած՝ 1871ին
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 30,000,000 ՌՈՒԲԼԻ
ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ.— Քալաշնիքօֆի սակարան, Սէննայա հրապարակ եւ Վասիլի Օստրօֆ:

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Պաքքէրվանիւալ, Աստրախան, Արմաւիր, Պաքու, Եքաթերինոտար, Էլիզաբէթփոլ, Կէրսոն, Քրէֆ Քօզլօֆ, Խօքանտ, Քրէմէնչուկ, Մոսկուա (Կավքազեան փողոցի մասնաճիւղ), Նիքոլայէվ, Նիժնի-Նովկօրոտ, Նօվօ, Նիքոլայէվսք, Նովօրօսիսք, Օտեսա, Օմսք, Բէրմ, Բօքրօֆսքայա-Սլոպոտա, Բօլդավա, Ռիկա, Ռիազան, Ռոստով Տօնի, Սարաթօֆ, Սիմպիրսք, Սէմֆէրօբօլ, Չիսթօբօլ, Թիֆլիս, Թօմսք, Վիլէքի, Ուսթիւկ, Վիտեպսք, Վիննիցա, Վոլոկտա և Վոռոնէժ:

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.—Ալէքսանդրիա (Խէրսոնի մէջ), Կօպրինեց, Նուրատօրի, Գաքօվքա, Նիքօբօլ և Սըզրան:

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ.—Լոնտոն, Բարիզ, Ժընէվ և Կ. Պոլիս

Ռուսական դրամատունը կը զբաղի դրամատան և սակարանի վերաբերեալ ամէն կարգի գործառնութիւններով. Նախավճարներ (avance) ապրանքի վրայ և քօմիսիոնով՝ վաճառում ապրանքի: Կը տայ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կասսաներ, ամենավստահելի «Սէյֆ» դրամարկղներ: Կնիքով մնալու են բոլոր ապահովութիւններ:

ՏՊԱՐԱՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ"

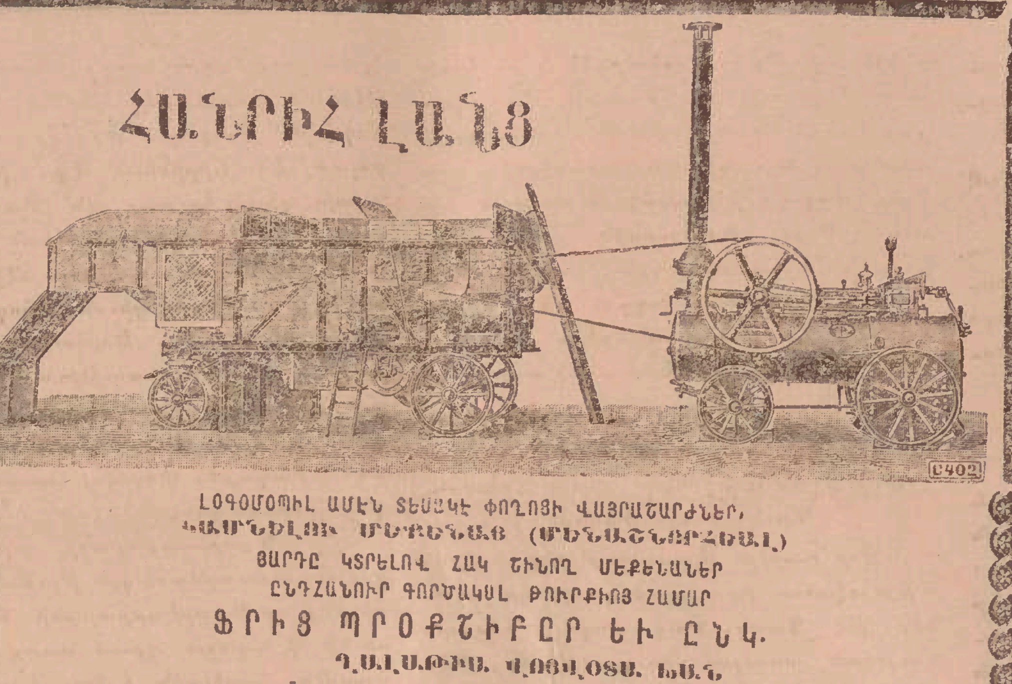

ՀԱՆՐԻՀ ԼԱՆՑ

ԼՕԳՕՄՕԹԻԼ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿԷ ՓՈՂՈՑԻ ՎԱՅՐԱՇԱՐԺՆԵՐ,
ԿԱՄՆԵԼՈՒ ՄԵՔԵՆԱՅ (ՄԵՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ)
ՑՈՐԵՆ ԿՏՐԵԼՈՎ ՀԱԿ ՇԻՆՈՂ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՖՐԻՑ ՊՐՕՔՇԻՒԲԸՐ ԵՒ ԸՆԿ.
ԳԱԼԱԹԻԱ ՎՈՅՎՕՏԱ ԽԱՆ

مانهایمده « هانری لانس » فابریقه‌سی معمولاتی
هر جنس لوقوموبیللر ـوقاق لوقوموتیفلری ، صمان کسوب بالیه یاپان ماکنه‌لر خرمن (باتوز)
ماکنه ، امتیازلی
عموم ممالك عثمانیه اجنته‌لری فریس بروقشـبر وشرکاسی
درسعادت غلطه وویووده خان
40-54

رومانیا سرعت واپورلری

هرصالی وپنجشنبه وجمعه ایرتسی کونلری (آلافرانغه ساعت ۳ ده) استانبولدن حرکت‌ایدن ۱۲ ساعتده کوستنجه‌یه مواصلت ایدرلر . هرپنجشنبه کونی (الافرانغه ۳۰ ساعتده حرکت ایدن واپور ۱۸ ساعتده ازمیره ، ۱۲ ساعتده ازمیردن پیره‌یه وساعت ۳ ده مواصلت ایدرلر .

بوهفته ظرفنده حرکت ایده‌جك واپورلر.

پرنچیپزاماریا	—	تشرین‌اول ۱۱ صالی	ساعت ۳ ده کوستنجه‌یه
ایمپراتول‌تریا	—	تشرین ارل ۱۳ پنجشنبه	« ۳ ده کوستنجه‌یه
داچیا	—	تشرین‌اول ۱۳ پنجشنبه	« ۳ ده کوستنجه‌یه
پرنچیپزاماریا		تشرین‌اول ۱۵ جمعه‌ایرتسی	اسکندریه‌یه

اجنته‌لر : غلطه‌ده موسیو موللر وشرکاسی
استانبولده کوپری باشنده رشادیه جاده‌سنده ریختیم خاننده توفیق بك

Ռումանական Շոգենաւային Ընկերութիւն

ՔԻՕՍԹԷՆՃԷԻ ԳԻԾ

Ամէն երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը Կ. Պոլէն մեկնող շոգենաւերը 12 ժամէն Քիւսթէնճէ կը հասնին: Հինգշաբթի օրերը մեկնող շոգենաւերը 18 ժամէն Իզմիր, 12 ժամէն Իզմիրէն Պիրէա և 30 ժամէն Պիրէայէն Աղեքսանդրիա կը հասնին: Հաղորդակցութիւն ճամբորդաց կառախումբերուն, Պերլինի և ռումանական տրայներուն շոգեկառքերուն հետ:

Կ. ՊՈԼՍՈՅ-ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԻ ԳԻԾ

ՀՈԿՏ.
11/24 Գշ. իրիկ. ժամը 3ին «Բրինչիբէսա Մարիա» դէպի Քիւսթէնճէ
13/26 Եշ. » » 3ին «Իմբ. Թրաեան» դէպի Քիւսթէնճէ
13/26 Եշ. » » 3ին «Տաչիա» դէպի Քիւսթէնճէ
15/28 Շբ. » » 3ին «Բրինչիբէսա Մարիա» դէպի Իզմիր, Պիրէա և Աղէքս.

Տեղեկութեանց համար դիմել ռումանական շոգենաւային ընկերութեան ընդհ. գործակալ Ու. Հ. Միւլլէրի, Ղալաթիա, քարափին վրայ, և դիր գործակալ Թէվֆիք պէյի, Պոլիս Րէշատիէ խան, Րըխթըմ խան:

باب عالی جاده‌سی عثمان ذکی بکك پارس ترزیخانه‌سی .وسملك صوك موده قماشلر ورود ایتمشدر.

پاریسده برچوق زمان ترزیلك تحصیلنده بولندقدنصکره
پاریسده «لاده‌ووه» مکتبندن مأذون و پاریس عموم ترزی
اوسته‌لری آقادمیسی اعضاسندن و برآلتون مدالیه حائز
باب عالی جاده‌سنده صرت اوتلی قارشوسنده «عثمان زکی»
بکك ترزیخانه‌سنه مراجعت ایتملرینی شیك‌لباس ذواته
توصیه ایدرز .

ՕՍՄԱՆ ՁԷՔԻ, Բարիզեան Դերձակ

Երկար ատեն Բարիզի մէջ դերձակութեամբ զբաղած ըլլալով տեղւոյն Տէվլէ վարժարանէն վկայուած և ոսկի շքադրամ ստացած է: Իր գործատեղին կը գտնուի Պապը Ալի Ճատտէսի Մէսէրրէթ օթէլին դիմաց: Նրբաճաշակներուն ջերմապէս կը յանձնարարենք:

یالکز ارککلر ایچون

مهم بر تبشیر
قوهٔ بدنیه‌سنی غائب ایتمش اولانلره

« امریتا » نام علاجمز ضعیفلانمش اولان ارککی قوتلی وکنج ایدر. ضعف ومایوسیته دوشن بری کندیسنی یکیدن قوت واقتداره مالك ایده‌جك اولان چاره‌یی کندیسنه کوندره‌جکمه امین اوله‌رق بکا تحریراً مراجعت ایده‌بیلور . بوچاره‌نك استعمالیله آز برمدتده کندیکزی ۱۰ دن ۳۰ سنه کنجلنمش حس ایده‌جکسکز . بکا مراجعت ایدن هرارککك طلبنك منتظماً اجرا ایدیله‌جکنه امین اوله‌بیلیر . یالکز بکا برمکتوب یازوب پوسته مصارفی ایچون اوچ دانه غروشلق پول کوندرملیدر. «آمریتا» دن برنمونه‌یی ـ بوعلاجی استعمال ایتمکز بیلنمامك اوزره ـ برپاکت درونندە آدره‌سکزه کوندریرم . بکا کوندریلن بالجمله مکتوبلرك اسرارینك کتمنی تأمین ایدرم. تکلیفمی تأخیره ویاخود استخفاف ایله تلقی ایتمیوب بالعکس کسب عافیت ایچون کلن بومناسب فرصتدن استفاده‌یه چالیشك! ایشته قارتر سزه دیور : « آرتق مضطرب اولمایك، بکا یازك ، آرادیغکز چاره‌یی بوله‌جکسکز».

آدرس : غوراشیو قارتر : دائره ۳۰۳ درسعادت غلطه‌ده محمد علی پاشا خاننده نومرو ۴۹

ԱՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՅՆ

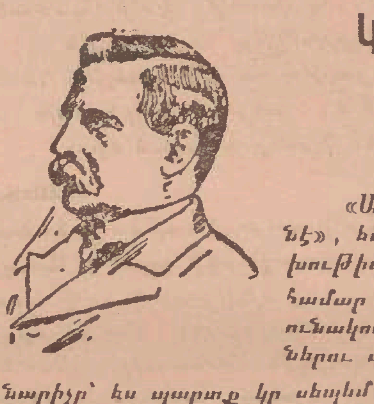

ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ՄԸ
ԱՆՈՐ՝ ՈՐ ԿՈՐՍՆՑՈՒՑԱԾ Է
ԻՐ ՖԻԶԻՔԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

«Անոնց համար, որոնք կը տառապին անկարողութենէ», ես պատրաստած եմ դեղ մը, որ կը բերէ ոյժ, առողջութիւն և յոյս: Ես ունիմ հրաշալի դարման մը անոնց համար, որոնց «ջիղերը» բոլորովին «քայքայուած» են գէշ սովորութիւններու հետեւանքով կամ աննպաստ պարագաներու ազդեցութեան տակ: Որպէս «ԱՄՐԻԹԱ» դարմանի հնարիչը՝ ես պարտք կը սեպեմ հնարաւորութիւն տալ ամէն մէկ անկարող և ջղային մարդու փորձել զայն «բոլորովին ձրիաբար», և վստահ եմ որ ան պիտի բերէ առողջութիւն և երջանկութիւն անոնց՝ որոնք լռելեայն կը տառապին:

Իմ դարմանս «բարիք մըն է ամէնուն», որովհետեւ ան կը վերականգնէ առողջութիւնը և ոյժը, բայց մանաւանդ պիտանի է հոն՝ ուր պէտք կայ զօրացնելու սեռական գործարանները, դարմանելով ամբողջ ջղային սիսթէմը: Ան կը կիրարկուի մեծ յաջողութեամբ հոն՝ ուր անկարողութիւնը երեւան եկած է իբրեւ հետեւանք ոգելից ըմպելիներու, ծխախոտի չարաչար գործածութեան, թղթախաղի, սեռային չափազանցութիւններու, ինչպէս նաեւ այնպիսի ծածուկ և գէշ սովորութիւններու, որոնք վնաս կը պատճառեն սեռական կարողութեանը: Սեռական և ջղային սիսթէմի վրայ վնասակար ազդեցութիւն գործող գէշ սովորութիւններու թիւին կը պատկանի նաեւ թանձր թէյի կամ սուրճի չարաչար գործածութիւնը, անօթի պակասութիւնը և այլն: Անոնցմէ շատերուն, որոնք թէեւ այժմ կանոնաւոր կեանք կը վարեն, բայց լռելեայն կը տառապին պատանեկութեան սխալներէ, իմ դարմանս շուտով կուտայ այն երջանկութիւնը, որուն կը ձգտին այնքան բուռն կերպով:

«ԱՄՐԻԹԱ»ն պիտանի է ամէն տարիքի մարդոց համար:
«ԱՄՐԻԹԱ»ն աղբիւրն է ապաքինման:

ԿԸ ՂՐԿՈՒԻ ՁՐԻԱԲԱՐ

Ան ոյժ կուտայ սեռական գործարաններուն, նոր կենսունակութեան մը համար: Այն անհաճոյ նշանները, որոնք երեւան կուգան անկարողութեան հետեւանքով, բոլորովին կ'անհետանան, չի մնար այլեւս ծանրութիւն մը գլխուն մէջ, անհանգիստ քուն, մելամաղձոտութիւն և ուրիշ նման երեւոյթներ:

«ԱՄՐԻԹԱ»ն անդամալուծին առնականութիւն և պատանեկան առոյգութիւն կը ներշնչէ: Ով որ յուսահատութեան մէջ ինկած է, կրնայ գրել ինծի, կատարելապէս վստահ ըլլալով թէ «ես պիտի ղրկեմ իրեն այն դարմանը որ նորէն ոյժ և կարողութիւն պիտի պարգեւէ իրեն»: Այդ դարմանին գործածութեան շնորհիւ էր, ձեզ 10էն 30 տարի աւելի երիտասարդացած պիտի զգաք: «Ով որ ինծի կը դիմէ, կրնայ վստահ ըլլալ թէ լիովին գօրրէքթ վերաբերումի մը պիտի հանդիպի իմ կողմէս: Պէտք է միայն նամակ մը գրել, ներփակելով երեք հատ մէյմէկ ղանեկանի նամակադրոշմ (փուլ) թղթատարի ծախքերու համար: Ես կը ղրկեմ փորձի համար **«ԱՄՐԻԹԱ»**, խնամքով փաթթուած, այնպէս որ ոչ ոք կրնայ իմանալ թէ ինչ է ձեր ստացածը: Ինծի ուղարկուած բոլոր նամակներուն գաղտնապահութիւնը կ'ապահովեմ:

Մի՛ յետաձգէք և արհամարհանքով մի՛ վերաբերիք դէպի իմ առաջարկս, այլ փութացէք օգտուիլ պատեհ առիթէն՝ դարմանուելու համար:

«Քարթէր» կ'ըսէ. «Այլեւս մի՛ տառապիք, գրեցէ՛ք ինծի, և կը ստանաք այն ինչ որ կը փնտռէիք»: Հասցէ՝

ԼՕՐԱՑԻՕ ՔԱՐԹԷՐ, Հատուած, Թիւ 303, Ղալաթիա, Մէհմէտ Ալի Փաշա խան, 49: Կ. ՊՈԼԻՍ

فهیم ابراهیم عثمان کاظم وقومپانیه‌سی
درسعادت سلطان حمام نومرو ۳۱

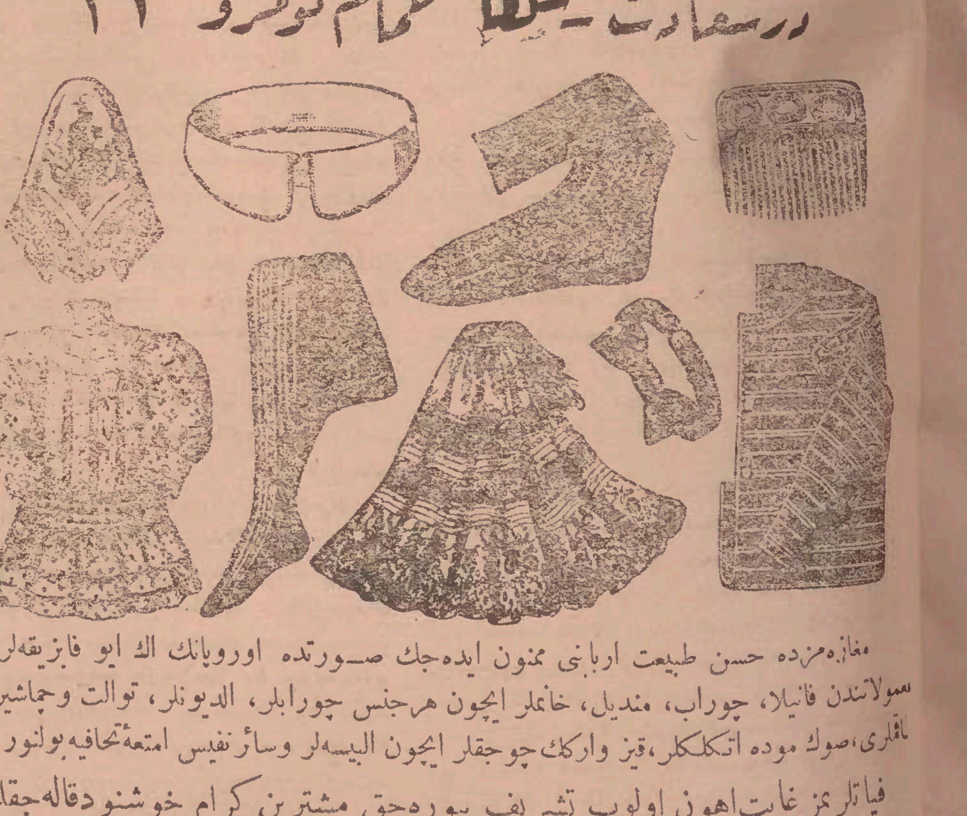

مغازه‌مزده حسن طبیعت اربابنی ممنون ایده‌جك صورتده اوروپانك الك ایو فابریقه‌لری معمولاتندن فانیلا، چوراب، مندیل، خانملر ایچون هرجنس چورابلر، الدیونلر، توالت وچماشیر تاقملری، صوك موده اتکلکلر، قیز وارکك چوجقلر ایچون البیسه‌لر وسائر نفیس امتعهٔ تحافیه بولنور.

فیاتلریمز غایت اهون اولوب تشریف بیوره‌جق مشترین کرام خوشنود قاله‌جقلر.

ՖԷՀԻՄ ԻՊՐԱՀԻՄ ՕՍՄԱՆ ՔԵԱԶԻՄ ԵՒ ԸՆԿ
ԹՕՀԱՖԻԷԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՊՈԼԻՍ ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ, ԹԻՒ 31

Բոլոր նրբաճաշակ յաճախորդները մեծապէս գոհ պիտի մնան մեր վաճառատունը դիմելով, ուր պիտի գտնեն Եւրոպայի առաջնակարգ գործարաններուն մէջ պատրաստուած ընտիր ապրանքներ, ինչպէս ֆանէլա, գուլպայ, թաշկինակ, ձեռնոց, ճերմակեղէններ, արդուզարդի առարկաներ, տղոց զգեստներ և թօհաֆիէի վերաբերող շատ մը ապրանքներ: Գիները խիստ աժան: 22—5

امراض اعصابیه وعقلیه تداویخانه‌سی
دقتور میخالاقوپولو
تپه‌باشنده انکلیز سفارتخانه صره‌سنده ۱۲ نومرولی پترللی اپارتماننده
الات جدیده ویکی اصول شعاعات الکتریقیه موجوددر .

رونتکن شعاعاتیله تشخیص امراض، رادیوغرافی، رادیو ترایی، شدتلی جریان الکتریق ایله بانیو سوله‌نوئید، دارسونوال، وهرنوع ثابت ومتحرك، فاراتیك سونسوییدال ومقناطیس جریان الکتریقلر هسائره تطبیق ایدلدیکی کبی، دوقتور شی‌نك اختراعکرده‌سی اولان درت قووان‌ایله ثابت بانیولر وقوری ووا ایله ماساژ والکتریقی داخلی وخارجی تداویٔ میخانیکی تطبیق واجرا ایدلمکده‌در . 7—12

«املاك عمومیه اداره خانه‌سی»
یورغاکی میستیلی اوغلی
بغچه قپوسنده اشتاین مغازه‌سی قارشوسنده
عزت بك خان نومرو ۱

املاك الیم صاتیمی استقراض، ترهینات وامثالی معامله‌لر هر مراجعت ایدنلری فوق‌العاده ممنون ایتمك شرطیله اجرا ودرعهده ایدیلور. قونطورات جیروسیله افراضات وایجار واستیجار معاملاتی یاپیلور مقارصاحبلرینه کارلی افکار ویریلور . .

Կ. ՏԷՏԷՕՂԼՈՒ
ԳԱՂԹՈՒՄԻ ՍԵՆԵԱԿ ԵՒ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
ՄԻՄԽԱՆԷ, ԿԱԼԱԹԱ ԽԱՆ, ԹԻՒ 1

Այս գործակալութիւնը Ամերիկայի և աշխարհիս ամէն մասերուն համար կը ծախէ պատուիկ ու կանխիկ տոմսակներ: Շաբաթական կանոնաւոր երթեւեկ դէպի Հարաւային և Հիւսիսային Ամերիկաներ, ու աշխարհիս ամէն կողմերը: Ամերիկայի կառախումբերուն համար ալ տոմսակներ կը ծախուին: Տոմսակները ապահովուած են: